

INSTRUMENTUM LABORIS

ÚVOD

Dostáva sa Vám do rúk druhý pracovný dokument Synody Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky s latinským názvom *Instrumentum laboris*. Je jedným z hlavných a konkrétnych výsledkov synodálnej konzultácie, ktorá prebehla na spoločných synodálnych zhromaždeniach kňazov Ordinariátu, ktoré sa konalo v apríli minulého roku v rezortnom zariadení Ministerstva spravodlivosti SR v Omšeni a synodálnom zhromaždení všetkých členov synody zo septembra toho istého roku, ktoré sa konalo v Kňazskom seminári sv. Františka Xaverského v Badíne. Ďalšou podstatnou a nie menej dôležitou časťou, tvoriacou základ pre spracovanie *Instrumentum laboris*, sú výsledky z vizitácií všetkých farností Ordinariátu. Z týchto spoločných stretnutí vzišlo množstvo podnetných príspevkov, ktoré tvoria súčasť vyše 400-stranového zápisu z uvedených synodálnych zhromaždení a vizitácií.

Tento rozsiahly materiál spracovali členovia jednotlivých odborných komisií a podnety členov synody zhutnili v tomto pracovnom dokumente.

Instrumentum laboris definuje situáciu, v ktorej sa nachádza služba Ordinariátu a načrtáva ďalšie smerovanie služby v kontexte štyroch hlavných tém synody:

- Život a pôsobenie kňazov.
- Kresťanská formácia členov Ordinariátu, budovanie farského a ordinariátneho spoločenstva.
- Pastoračná starostlivosť o rodiny.
- Laický apoštolát členov Ordinariátu.

V duchu tohto dokumentu sa budú niest' ďalšie dve synodálne zhromaždenia, ktoré sa budú konať na jeseň tohto roku a vizitácie, ktoré sú rozplánované na mesiace máj a jún.

Dúfajme, že pomocou *Instrumentum laboris* a spoločných diskusií k jeho obsahu, sa nám spoločne podarí vykreovať návrh pre spracovanie záverečných synodálnych dokumentov, ktoré budú koncom tohto kalendárneho roku predložené na schválenie Ordinárovi ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky.

NA ČO JE „INSTRUMENTUM LABORIS“?

Uskutočňovanie synody, najmä biskupskej synody v Ríme, má už svoju ustálenú schému. Prípravná komisia spracuje pripomienky na „lineamenta“ (náčrt tém synody) a takto vzniknutý materiál sa nazýva „Instrumentum laboris“ – čiže pracovná príručka. Z obsahu tejto príručky potom vychádzajú účastníci synody pri formulovaní návrhov a rozhodnutí počas rozhodujúcej fázy synody.

Prípravné komisie synody nášho Ordinariátu tiež zapracovali návrhy a pripomienky nielen od členov synody, lež od mnohých ďalších príslušníkov Ordinariátu a výsledkom je tento materiál, ktorý obsahuje návrhy rozhodnutí a odporúčania synody v oblasti jej štyroch hlavných tém a tiež odôvodnenia týchto rozhodnutí a návrhov.

Analogicky so systémom prác celocirkevnej biskupskej synody sme dali aj my tomuto predbežnému dokumentu názov Instrumentum laboris, pretože má slúžiť ako podklad a východisko pre synodálne diskusie, na ktoré budeme pozývať všetkých členov Ordinariátu pri vizitáciách jednotlivých pracovísk našich kňazov. Prosil by som preto, aby sa kňazi postarali, že by všetci záujemcovia o synodálne dianie dostali do rúk čím prv tento materiál a mohli si ho preštudovať, uvažovať o ňom a diskutovať i medzi sebou o jednotlivých témach a návrhoch rozhodnutí.

V mesiacoch máj a jún chceme – spolu s vikármi – navštíviť pôsobiská všetkých našich kňazov. Termín vizitácie bude každému kňazovi včas oznámený. Budem vďačný, ak kňaz pozve na stretnutie všetkých záujemcov a dohodne s príslušným nadriadeným uvoľnenie týchto ľudí na dobu stretnutia od pracovných povinností.

Program vizitácie bude podobný ako vlani: krátka návšteva veliteľa (riaditeľa), stretnutie so záujemcami o synodu – modlitba, rozhovor o jednotlivých témach, pripomienky, návrhy a názory na jednotlivé predlohy, obsiahnuté v Instrumentum laboris, sv. omša, prípadne spoločný obed (podľa miestnych okolností).

Vizitátor sa postará o starostlivé zapísanie všetkých príspevkov, ktoré prípravná komisia v letných mesiacoch spracuje a ktoré dostanú členovia synody ako prílohu k Instrumentum laboris.

Plenárne zasadanie synody sa predvída v týždni od 5. septembra 2016 v Badíne a v októbri to bude synodálne zhromaždenie kňazov Ordinariátu v Omšení k problematike prvej témy.

Členovia synody budú o každom rozhodnutí a návrhu hlasovať. Pritom treba mať na zreteli, že tieto hlasovania neznamenajú presadenie toho, čo schváli väčšina (ako sa to deje v parlamentnej

demokracii), pretože o pravde nemožno rozhodovať hlasovaním. Synodálne hlasovania majú preukázať, aká časť prítomných si dané rozhodnutie osvojuje, uznáva ho ako správne. Tieto stanoviská môžu byť veľkou pomocou pre biskupa pri rozhodovaní o prijatí alebo neprijatí jednotlivých rozhodnutí a odporúčaní synody. Až tie formulácie, ktoré schváli biskup, sa stávajú pre Ordinariát súčasťou partikulárneho práva – čiže záväzným cirkevným zákonom pre členov Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR.

Na záver chcem vyjadriť úprimné poďakovanie všetkým členom jednotlivých komisií na čele s ich predsedami a s generálnym sekretárom synody za ich obetavú a vytrvalú prácu.

Tiež chcem poprosiť každého a každú z Vás, ktorým sa táto príručka dostane do rúk, aby ste sprevádzali svoje štúdium jej obsahu aj s úprimnou modlitbou k Duchu Svätému, aby nás viedol svojou milosťou, že by sme hľadali také riešenia, ktoré by boli čo najviac zhodné s Božou vôľou.

So želaním Božieho požehnania Vás pozdravuje

+ František Rábek, biskup-ordinár OS a OZ SR

v Marianke, 6. apríla 2016

MODLITBA ZA SYNODU ORDINARIÁTU

Nebeský Otče,

ty si nás cez svojho Syna povolal do spoločenstva Cirkvi, v ktorej máme plniť poslanie, aké každému z nás zveruješ, a tým prispievať k pozemskému i večnému dobru nás i našich blízkych.

Prosíme ťa, sprevádzaj nás svojím Duchom pravdy a lásky pri snahe spoločne hľadať, čo je v твоjich očiach správne. Posilňuj nás vo vedomí zodpovednosti, pomáhaj nám v otvorenosti a vzájomnej dôvere, aby práce synody Ordinariátu slúžili na tvoju slávu a na upevnenie našej vzájomnej jednoty vo viere a láske.

Nech sú nám vzorom a pomocou naši bratia a sestry vo viere, ktorí si dobre splnili svoje poslanie a dosiahli večné spoločenstvo s tebou: predovšetkým Matka Božia a Matka Cirkvi, blahoslavená Panna Mária, naši patróni: svätý Michal Archanjel, svätý Matúš, svätý Šebastián, svätý Cyril, svätý Metod a svätý Gorazd, svätý Florián, svätý Ján Pavol II. i blahoslavená sestra Zdenka, ako aj všetci ostatní svätí.

Nech nás vedie svetlo evanjelia tvojho Syna a učenie Cirkvi, aby sme dokázali urobiť správne rozhodnutia a tak mohli prinášať ovocie, ktoré od nás očakávaš. O to ťa prosíme skrze nášho Pána Ježiša Krista, tvojho Syna, ktorý s tebou žije a kraluje v jednote Ducha Svätého po všetky veky vekov.

Amen.

INSTRUMENTUM LABORIS k prvému tematickému okruhu ŽIVOT A PÔSOBNIE KŇAZOV

„Každý veľkňaz, vybraný spomedzi ľudí, je ustanovený pre ľudí, aby ich zastupoval pred Bohom“ (Hebr 5,1). List Hebrejom zreteľne hlása „človečenstvo“ Božieho služobníka: vychádza z ľudí a slúži im tým, že napodobňuje Ježiša Krista, „ktorý bol podobne skúšaný vo všetkom okrem hriechu“ (Hebr 4,15).

Boh vždy povoláva svojich kňazov z určitého ľudského a cirkevného prostredia, ktorým sú nevyhnutne poznačení a do ktorého sú poslaní slúžiť Kristovmu evanjeliu. Je isté, že jestvuje podstatný obraz kňaza, ktorý sa nemôže meniť. Kňaz - tak v budúcnosti, ako i dnes - sa musí podobáť samému Kristovi. Ježiš totiž, kým ešte žil na zemi, nám v sebe samom poskytol definitívny obraz, čiže vzor kňaza, keď zrealizoval služobné kňazstvo, na ktorom ako prví mali účasť apoštoli. Táto služba je predurčená pretrvávať a neprestajne sa obnovovať vo všetkých historických obdobiach. Kňaz tretieho tisícročia bude teda v tomto zmysle pokračovateľom kňazov, ktorí v predchádzajúcich stáročiach udržiavali život Cirkvi. Preto kňazské povolanie je aj po roku 2000 výzvou prežívať jediné a trvalé Kristovo kňazstvo.

Zároveň sa život i služba kňaza musí prispôbovať každej dobe a životným okolnostiam. Od nás sa bude žiadať, aby sme - ako sa len dá - boli otvorení pre vnuknutia Ducha Svätého, žeby sme pochopili orientáciu súčasnej spoločnosti i jej najhlbšie duchovné potreby; aby sme vymedzili jej najdôležitejšie konkrétne úlohy a napokon aby sme prijali vhodné pastoračné metódy, a tak primerane odpovedali na očakávanie ľudí. (Porov. Pastores dabo vobis 5)

Kňazský život sa musí prejavíť aj v evanjeliovom radikalizme, ktorý predstavujú evanjeliové rady v Kristovej reči na vrchu. (Mt 5-7) Chudoba nech je slobodné disponovanie pre Božie veci, ktoré kňaza oslobodzujú pre službu evanjelia a dávajú jeho životu prorocký prvok.

V panenstve a v celibáte si čistota uchováva svoj pôvodný význam, totiž význam ľudskej sexualita prežívanej ako autentický prejav a vzácna služba lásky v duchu jednoty a vzájomného darovania sa. Kňazi východného obradu, ktorí môžu prijať kňazstvo ako ženatí muži, musia žiarť ozdobou čistoty v manželstve. (Porov. CCEO Kán. 374 a KKC 1580)

Kňazská poslušnosť znamená, že kňaz uznáva Cirkev v jej hierarchickej štruktúre, miluje ju a slúži jej. Kňazskú službu veru nemožno vykonávať bez jednoty s pápežom a biskupským kolégiom, ale najmä s vlastným diecéznym biskupom, voči ktorým treba zachovávať "synovskú úctu a poslušnosť", prisľúbenú pri vysviacke. (Porov. Pastores dabo vobis 27-29)

§ 1 Kňaz Ordinariátu OS a OZ SR je kňazom katolíckej cirkvi a vzťahuje sa na neho všetko to, čo Cirkev učí o sviatostnom kňazstve. Preto je nevyhnutné, aby si kňaz osvojoval obsah dokumentov cirkvi hovoriacich o kňazstve a aby sa podľa nich riadil vo svojom myslení i vo svojej činnosti.

IDENTITA KŇAZA ORDINARIÁTU

Kňazská služba v Ordinariáte OS a OZ SR (ďalej v Ordinariáte) je v mnohom špecifická a jedinečná. Kňazi slúžiaci v rôznych rezortoch majú možnosť dostať sa do prostredia, kde sa kňazi z farskej pastorácie bežne nedostanú: k vojakom, policajtom, hasičom, colníkom pri výkone ich služby a ľuďom, ktorí sú rozhodnutím moci zbavení slobody. Tu pôsobia spolu s laickými veriacimi pre dobro ľudí, ktorých zamestnanie, práca, či zložitý životný stav sú spojené s mimoriadnymi a často tak ťažkými podmienkami. Možno práve preto je táto služba, v mnohých ohľadoch krásna a jedinečná, spojená s nedostatkom kňazských povolaní. Snáď práve teraz je čas prosiť Krista, Najvyššieho kňaza o nové povolania do jeho vinice, keďže „*žatva je veľká, ale robotníkov málo. Preto proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu*“ (Mt 9,37-38)

V Ordinariáte pôsobí stále málo kňazov a zároveň najstarší kňazi v službe Ordinariátu budú pomaly odchádzať do výsluhového dôchodku.

Preto navrhujeme:

§ 2 Každý kňaz nech vo svojich modlitbách často ďakuje Bohu za svoje kňazstvo, nech sa modlí za nové povolania aj v jemu zverenej farnosti a duchovnej správe a nech si uvedomuje, že i jeho osobný príklad života predstavuje prirodzenú podmienku, na základe ktorej sa iní môžu rozhodnúť nasledovať to povolanie, ktoré im udeľuje Boh.

§ 3 Kňazi Ordinariátu nech podľa svojich možností vykonávajú adorácie na prvý štvrtok v mesiaci za nové povolania. (V duchu kán. CIC 942 a inštrukcia Posvätnej kongregácie pre sviatosti a bohoslužbu z 3.4.1983. Neoceniteľný dar sa odporúča, aby sa v každom kostole a kaplnke, kde sa uchováva Oltárna sviatosť, konalo v určitom čase vyloženie Sviatosti oltárnej.)

§ 4 Kňazi Ordinariátu nech sa zúčastňujú na kňazských podujatiach v civilných diecézach a poskytujú prednášky v rámci špeciálnej pastorálnej teológie v kňazských seminároch a na vzdelávaní kňazov. Pri všetkých týchto aktivitách nech kňazi Ordinariátu prezentujú službu a pôsobenie Ordinariátu v špeciálnej pastorácii.

§ 5 Pri pastoračných návštevách rodín nech sa kňazi zamerajú aj na výchovné pôsobenie budúcich kňazských povolaní.

§ 6 Rehoľní kňazi pracujúci v službách Ordinariátu sú podľa možnosti ustanovovaní pôsobiť v blízkosti vlastných rehoľných komunít, aby si zachovali vlastnú identitu a rozvíjali charizmu rehoľného spoločenstva.

§ 7 V Ordinariáte pôsobia kňazi tak západného, ako aj východného obradu. Preto kňazi východného obradu nech pamätajú pri identite kňaza zvlášť aj na ustanovenia CCEO o slobodných a ženatých kňazoch:

- Celibát klerikov zvolený pre nebeské kráľovstvo a tak primeraný kňazstvu má byť všade tak vysoko cenený podľa tradície katolíckej Cirkvi. Rovnako je v úcte manželský stav duchovných, preverený praxou prvotnej Cirkvi a po stáročia Cirkvi východných. (kán. 373)

- Duchovní slobodní i ženatí majú žiarit' pôvabom čistoty; partikulárne právo má pre dosiahnutie tohto cieľa určiť náležité prostriedky. (kán. 374)
- Vo vedení rodinného života a tiež výchove detí ženatí klerici majú dávať žiarivý príklad ostatným veriacim. (kán. 375)

FORMÁCIA KŇAZA ORDINARIÁTU

Kňazstvo je darom Božím, ktorý je potrebné sústavne oživovať, aby kňaz vždy vedel správne odpovedať na svoje povolanie. Je nevyhnutné, aby sa kňaz zdokonaľoval vo všetkých aspektoch svojho ľudského i duchovného života, a tak sa pripodobňoval samému Kristovi. Základným východiskom a prameňom kňazskej formácie je spoločenstvo kňaza s Ježišom.

Koncilový dokument *Optatam totius* naznačuje tri línie kňazskej formácie. A to vytrvalé rozjímanie o Božom slove, aktívna účasť na posvätných tajomstvách Cirkvi a služba lásky „maličkým“.

Podstatnými prvkami kňazskej formácie sú: čítanie Božieho slova spojené s rozjímaním a modlitbou, liturgia a v nej hlavne slávenie Eucharistie ako „sviatosti nábožnosti, znaku jednoty a puto lásky“ (sv. Augustín), sviatosť zmierenia ako prameň sebazpoznania, pokory a jemnosti svedomia.

Súčasťou kňazskej formácie je aj odborné teologické štúdium.

Osobná formácia (duchovný život)

Duchovný život kňaza nie je výsostne iba jeho osobnou a súkromnou záležitosťou. V konečnom dôsledku má duchovný život kňaza nesmierny vplyv na prostredie, v ktorom kňaz pôsobí. Preto nech si každý kňaz zodpovedne a starostlivo pestuje svoj duchovný život a usiluje sa o osobnú svätosť a bezvýhradnú vernosť kňazskému poslaniu.

Aby túto dokonalosť mohol kňaz dosiahnuť, má využívať tieto prostriedky:

- *Denne sláviť liturgiu hodín.*

§ 8 Kňazi sú povinní modliť sa každý deň liturgiu hodín podľa vlastných a schválených liturgických kníh; trvalí diakoni však majú sa z nej modliť tú časť, ktorú určí Konferencia biskupov. (CIC Kán. 276 § 2 bod 3)

Pre vytváranie spoločenstva a jednoty Ordinariátu navrhujeme:

§ 9 Počas spoločných aktivít všetkých kňazov Ordinariátu, kedy liturgiu hodín slávia spoločne, kňazom východného obradu modlitba breviára nahrádza modlitbu časoslova.

§ 10 Kňazi východného obradu majú povinnosť, na základe tradície Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku sui iuris a záväzných nariadení eparchiálnej synody z roku 1927, modliť sa denne liturgiu hodín v trvaní 30 minút.

§ 11 Klerici - členovia inštitútov zasväteného života, ako aj spoločností apoštolského života sú povinní modliť sa liturgiu hodín podľa normy svojich stanov. (Kán. 1174 - § 1)

§ 12 Pri modlitbe liturgie hodín sa podľa možnosti má zachovať skutočný čas každej hodiny. (Kán. 1175)

- *Venovať sa rozjímavej modlitbe a sýtiť sa zo stola Svätého Písma ako hovoria dokumenty Cirkvi.*

Klerici - naliehavo sa žiadajú, aby sa pravidelne venovali meditatívnej modlitbe, často pristupovali k sviatosti pokánia, osobitne si uctievali Bohorodičku Pannu a používali iné spoločné a osobitné prostriedky posväcovania. (Kán. 276 § 2 bod 5)

„Mária zachovávala všetky tieto slová vo svojom srdci a premýšľala o nich.“ (Lk 2, 19)
Cirkev „naliehavo a osobitným spôsobom vyzýva všetkých veriacich..., aby častým čítaním Svätého Písma nadobudli ‚vznešenosť poznania Krista Ježiša‘ (*Flp 3, 8*)... Čítanie Svätého Písma má sprevádzať modlitba, aby sa nadviazal rozhovor medzi Bohom a človekom. Lebo ‚keď sa modlíme prihovárame sa jemu, a keď čítame Božie výroky, počúvame jeho‘. (KKC 2653)

„Podstatným prvkom duchovnej formácie je čítanie Božieho slova (lectio divina) spojené s rozjímaním a modlitbou, je pokorné načúvanie naplnené láskou k tomu, ktorý hovorí. Práve vo svetle a v sile Božieho slova možno objaviť, pochopiť, milovať a nasledovať svoje povolanie a splňať svoje poslanie, vďaka čomu celá existencia človeka nachádza svoj jednotiaci a podstatný význam v tom, že sa stane cieľom slov Boha, ktorý človeka povoláva, a zároveň počiatkom slova človeka, ktorý Bohu odpovedá. Dôverný vzťah k Božiemu slovu uľahčí proces obrátenia, ktoré spočíva nielen v tom, že človek odmieta zlo a prikloní sa k dobru, ale že jeho srdce sa živí Božími myšlienkami, a tak sa viera ako odpoveď na Slovo stane novým kritériom pri posudzovaní a hodnotení ľudí a vecí, udalostí a problémov.“ (PDV 47)

„Pochopte, bratia, že mužovia Cirkvi nepotrebujú nič tak ako vnútornú modlitbu, ktorá predchádza, sprevádza a nasleduje všetky naše skutky. Prorok hovorí: „Chcem zahrať na harfe a múdro kráčať.“ Ak vysluhuješ sviatosti, brat môj, rozjímaj o tom, čo robíš. Ak sláviš omšu, rozjímaj o tom, čo obetuješ. Ak sa v chóre modlíš žalmy, rozjímaj nad tým, komu a čo hovoríš. Ak vedieš duše, rozjímaj nad tým, akou krvou sú obmyté, a „nech sa“ takto „všetko medzi vami deje v láske“. Takto všetky tie nespočetné ťažkosti, ktoré každý deň nevyhnutne skusujeme (veď je to náš údel), budeme môcť ľahko prekonať. Takto budeme mať silu porodiť Krista aj v sebe, aj v iných.“ (Karol Boromejský LH na 4.11.)

§ 13 V podmienkach Ordinariátu má si kňaz vytvoriť čas na rozjímavú modlitbu a čítanie Svätého Písma v pracovnom čase. Špecifikum duchovnej služby v OS a OZ SR kňazovi nie vždy umožňuje vytvoriť si časový priestor v pracovnej dobe pre rozjímavú modlitbu. V takomto prípade nech to robí v čase mimo služby.

§ 14 Rozjímavá modlitba kňaza Ordinariátu permanentne pokračuje pri príprave na homíliu v ktorej nech sa kňaz vhodným spôsobom prihovorí a povzbudí veriacich.

§ 15 Denne sláviť Eucharistiu, dôsledne sa na ňu pripraviť (aj niekoľkominútovým posvätným tichom) a po jej slávení sa poďakovať.

Kán. 276 § 2 bod 2 CIC hovorí: Klerici - svoj duchovný život majú sýtiť pokrmom zo stola Svätého písma a zo stola Eucharistie; preto sú kňazi nástojčivo vyzývaní, aby denne prinášali eucharistickú obeť, diakoni však aby sa denne zúčastňovali na jej prinášaní.

Kán. 909 - kňaz nemá zanedbať modlitbou sa náležite pripraviť na slávenie eucharistickej obety a po jej skončení vzdať Bohu vďaky.

Týmto kánonom sa asketický záväzok prípravy na slávenie svätej omše stáva záväzkom právnym; takisto aj poďakovanie po svätej omši. Tento predpis mal aj predošlý Kódex (kán. 810).

Vrcholom kresťanskej modlitby je Eucharistia, považovaná za "vyvrcholenie a zdroj sviatostí a Liturgie hodín." (PDV 48), preto nech kňazi každý deň slávia Najsvätejšiu obeť Kristovu.

Vzhľadom na osobitnú liturgickú úlohu kňaza vo svätej omši, nech kňaz venuje náležitú pozornosť bezprostrednej duchovnej príprave pred jej slávením, aby čo naj dôstojnejšie slávil sväté tajomstvá. Musí si byť vedomý svätosti tajomstva, ktoré nedovoľuje nepozornosť a neúctu. Po slávení svätej omše nech kňaz nezabúda poďakovať za milosti plynúce pre neho i celé Eucharistické spoločenstvo.

Pri slávení Božskej liturgie v byzantskom obrade nezanedbávať modlitby pred slávením a po skončení slávenia podľa rubrik liturgikona.

Eucharistia obsahuje a vyjadruje všetky formy modlitby: je „čistou obetou“ celého Kristovho tela na slávu Božieho mena. Podľa východných i západných cirkevných tradícií je „obetou chvály“. (KKC 2643)

Mnohokrát sa stáva, že tie časti misála, kde je možnosť kreativity, čiže kňaz si môže vybrať z viacerých ponúkaných formúl, alebo sám svojimi slovami môže urobiť úvody, povzbudenia pre pastoračné okolnosti a dobro veriacich, sa málo využívajú, no kde misál žiada uniformitu, tam si dovoľujeme svojské zásahy. Kňazi musia v prvom rade prejavovať úctu k eucharistickému tajomstvu, čo sa prejavuje najmä tým, že rešpektujeme v nábožnej poslušnosti všetky smernice misála. Svätý Otec Ján Pavol II. hovorí: "Nám, biskupom a kňazom, je zverené veľké "tajomstvo viery". A hoci je zverené aj celému Božiemu ľudu, všetkým veriacim v Krista, predsa nám je zverená Eucharistia aj "pre iných, ktorí od nás očakávajú osobitné svedectvo úcty a lásky k tejto sviatosti, aby skrze ňu mohli budovať a oživovať seba samých, a tak "prinášať duchovné obete". (Ján Pavol II., list z 24. februára 1980 O eucharistickom tajomstve a kulte, č. 12)

„Dom modlitby, v ktorom sa slávi a uchováva najsvätejšia Eucharistia, v ktorom sa zhromažďujú veriaci a v ktorom sa na posilu a útechu veriacich uctieva prítomnosť Božieho Syna, nášho Spasiteľa, obetovaného za nás na obetnom oltári, má byť čistý a vhodný na modlitbu a posvätné obrady. Doň sú duchovní pastieri a veriaci pozvaní s vďakou odpovedať na dar toho, ktorý skrze svoju ľudskú prirodzenosť ustavične vlieva Boží život údom svojho tela. Kňazi nech sa starajú náležite pestovať liturgickú náuku a liturgické umenie, aby im zverené kresťanské spoločenstvá pomocou ich liturgickej služby čoraz dokonalejšie velebili Boha, Otca i Syna i Ducha Svätého.“ (PO 5)

Odporúčania:

- a) *Kňaz ktorý v mieste pôsobiska má vlastnú kaplnku, nech Eucharistiu slávi tam. Ak kaplnku nemá, nech si nájde vhodný liturgický priestor na slávenie Eucharistie.*

b) Pri slávení svätej omše dbať na liturgické predpisy a permanentne sa vzdelávať aj v liturgike.

§ 16 Kňaz Ordinariátu má pravidelne pristupovať k sviatosti zmierenia ako odporúčajú dokumenty Cirkvi. Odporúča sa mesačná periodicita sviatosti zmierenia.

Pán Ježiš Kristus, lekár našich duší i našich tiel, ktorý ochrnutému odpustil hriechy a vrátil telesné zdravie, chcel, aby jeho Cirkev mocou Ducha Svätého pokračovala v jeho diele uzdravovania a spásy, a to aj voči svojim vlastným členom. (KKC 1421)

„Tí, čo pristupujú k sviatosti pokánia, dostávajú od Božieho milosrdenstva odpustenie urážky spôsobenej Bohu a zároveň sa zmierujú s Cirkvou, ktorú hriechom ranili a ktorá sa láskou, príkladom a modlitbami pričiňuje o ich obrátenie.“ (KKC 1422)

„Vysluhovatelia sviatostnej milosti sa dôverne spájajú s Kristom Spasiteľom a Pastierom, keď s úžitkom pristupujú k sviatostiam, zvlášť k častej sviatostnej spovedi, ktorá veľmi napomáha potrebné obrátenie srdca k láske Otca milosrdenstiev, a keď sa na ňu pripravujú každodenným spytovaním svedomia. Vo svetle viery, živenej čítaním Svätého písma, majú možnosť pozorne hľadať znaky Božej vôle a podnety Božej milosti v rozličných životných udalostiach a tak čoraz pohotovejšie odpovedať na požiadavky svojho poslania, na ktoré sa podujali v Duchu Svätom. Obdivuhodný vzor takejto učenívosti nájdú vždy v Preblahoslavenej Panne Márii, ktorá sa pod vedením Ducha Svätého úplne zasvätila tajomstvu ľudského vykúpenia. Nech si ju teda kňazi ctia a milujú, preukazujú jej synovsky oddanú nábožnú úctu ako matke najvyššieho a večného Kňaza, kráľovnej apoštolov a ochrankyni ich kňazskej služby.“ (PO 18)

§ 17 Osobitne používať aj iné prostriedky posväcovania, medzi ktoré patrí vrúcny vzťah k osobám Najsv. Trojice a úcta k Panne Márii.

Osobitne si uctieваме Pannu Máriu kvôli jej poslušnosti voči Bohu a pokore, (porov.: Lk 1,38), počúvaní Božieho slova a jeho zachovávaní (porov.: Lk 8,21) a zároveň zjednocuje a odzrkadľuje v sebe základné pravdy viery a to tým, že privádza veriacich k svojmu Synovi (porov.: LG 65).

§ 18 Permanentne sa vzdelávať v teologickej vede a študovať dokumenty Cirkvi.

„Intelektuálna formácia kandidátov kňazstva má svoje osobitné zdôvodnenie v samej podstate kňazskej služby a v súčasnosti je veľmi potrebná v súvislosti s výzvami "novej evanjelizácie", ku ktorej Pán povoláva Cirkev na prahu tretieho tisícročia. Synodálni otcovia píšú: "Ak už každý kresťan musí byť pripravený brániť vieru a tlmočiť nádej, ktorá žije v nás (porov. 1Pt 3,15), o čo väčšmi si musia kandidáti kňazstva a sami kňazi ceniť význam intelektuálnej formácie pri výchove a pastoračnej činnosti. Musia sa usilovať hlbšie spoznať Božie tajomstvá, aby mohli napomáhať spásu bratov a sestier." Terajšia situácia, ťaživo poznačená náboženskou ľahostajnosťou a všeobecnou nedôverou v reálnu schopnosť rozumu spoznať objektívnu a univerzálnu pravdu, ako aj donedávna neznámymi problémami a otázkami, ktoré sa vynorili po vedeckých a technických objavoch, toto všetko si dôrazne žiada vysokú úroveň intelektuálnej formácie, ktorá umožní kňazom hlásať za týchto podmienok nezmeniteľnosť Kristovho evanjelia a ukázať jeho vierohodnosť voči oprávneným požiadavkám ľudského rozumu. Treba dodať, že súčasný, tak často prizvukovaný jav pluralizmu nielen v ľudskej kresťanskej spoločnosti, ale aj v Cirkvi, si vyžaduje zvláštnu schopnosť kritického rozlišovania. Toto je ďalší dôvod na nevyhnutnú vážnu intelektuálnu formáciu.“ (PDV 51)

Klerici majú pokračovať v posvätných štúdiách aj po prijatí kňazstva a pridŕžať sa tej spoľahlivej náuky, založenej na Svätom písme, odovzdanej predkami a všeobecne prijatej Cirkvou, ako ju vymedzujú najmä dokumenty koncilov a Rímskych veľkňazov, vyhýbajúc sa svetským novotám vo vyjadrovaní a nepravéj vede. (CIC kán. 279 - § 1)

Kňazi podľa predpisov partikulárneho práva majú navštevovať pastoračné prednášky, ktoré treba zaviesť po kňazskej vysviacke, a v čase určenom tým istým právom sa majú zúčastňovať aj na iných prednáškach, teologických zhromaždeniach alebo konferenciách, ktorými sa im má poskytnúť príležitosť na získanie hlbšieho poznania posvätných vied a pastoračných metód. (CIC kán. 279 - § 2)

Majú pokračovať v poznávaní aj iných vied, predovšetkým tých, ktoré súvisia s posvätnými vedami, pokiaľ to napomáha najmä vykonávanie pastoračnej služby. (CIC kán. 279 - § 3)

Spoločná formácia v Ordinariáte

§ 19 Kňazi Ordinariátu sa podľa rozhodnutia ordinára zúčastňujú spoločne duchovných cvičení každý rok.

Klerici - rovnako sú povinní zúčastňovať sa na duchovných cvičeniach podľa predpisov partikulárneho práva. (Kán. 276 § 2 bod 4)

Špecifikum nášho poslania si žiada, aby sme nezabúdali na náš cieľ, ktorým je spása duší a osobné posväcovanie, a preto je nevyhnutné permanentné napredovanie v osobnej svätosti, pretože kňaz Ordinariátu osobitne pociťuje to, že pracuje v špecifických a náročných podmienkach, ktoré môžu spôsobiť osobné duchovné vyprahnutie a následné vyhorenie. Kristus to vyjadril aj vo svojej veľkňazskej modlitbe (Jn 17, 14-19).

§ 20 Kňazi Ordinariátu sa zúčastňujú na formácií raz ročne v trvaní jedného týždňa.

„Slová apoštola biskupovi Timotejovi možno právom uplatniť na tú permanentnú formáciu, ku ktorej Boh povoláva všetkých kňazov skrze "Boží dar", ktorého sa im dostalo v posvätení. Tieto slová nám pomáhajú pochopiť celú pravdu o permanentnej formácii kňazov i o jej jedinečnosti. Pomáha nám v tom aj iný Pavlov text, ktorý píše tomu istému Timotejovi: "Nezanedbávaj dar, ktorý je v tebe a ktorý si dostal skrze proroctvo, vkladáním rúk starších. Toto si vezmi k srdcu a tomuto ži, aby tvoj pokrok bol všetkým zrejмый. Dávaj pozor na seba a na učenie; buď v tom vytrvalý. Lebo ak si budeš takto počínať, zachrániš seba aj tých, čo ťa počúvajú" (1Tim 4,14-16).

Tak permanentná formácia nachádza svoj základ a pravú príčinu v dynamizme sviatosti kňazstva.

Zaiste, nechýbajú ani čisto ľudské dôvody, ktoré nabádajú kňaza k permanentnej formácii. Je to požiadavka jeho postupného rastu: život každého človeka je neprestajným napredovaním k zrelosti, a tá sa dosahuje permanentnou formáciou. Nevyhnutnou je i v kňazskej službe, ak sa chápe (spolu s ostatnými profesiami) ako služba pre druhých: ani jedna profesia alebo práca, ak má byť na úrovni a zodpovedať najnáročnejším požiadavkám, sa nezaobíde bez ustavičného dopĺňania vedomostí. Život vyžaduje "držať krok" s dobou, čo je ďalšie ľudské zdôvodnenie permanentnej formácie.

Tieto a ďalšie dôvody však objasňujú a spresňujú teologické dôvody, ktoré sme práve spomínali a ktoré môžu byť neskôr prehĺbené.“ (PDV 70)

§ 21 Kňazi Ordinariátu sú povinní zúčastniť sa spoločných stretnutí na výročia Ordinariátu, Zelený štvrtok a na výročie posviacky katedrály.

Ordinariát OS a OZ vznikol 1.3.2003. Katedrála sv. Šebastiána bola konsekrovaná 13.6.2009 Kňazi Ordinariátu, ktorí pôsobia na celom Slovensku vo výročia týchto významných udalostí sa schádzajú na spoločnom slávení a odbornom stretnutí, pri ktorom majú možnosť riešiť aktuálne záležitosti duchovnej služby.

Zelený štvrtok

Omša svätenia olejov, ktorú koncelebruje biskup so svojimi kňazmi a v ktorej svätí krizmu a požehnáva ostatné oleje, je prejavom jednoty kňazov s ich biskupom v jedinom a tom istom Kristovom kňazstve a službe. Pri tejto sv. omši si kňazi obnovujú kňazské sľuby.

Slávenie Omše svätenia olejov pre jej význam v živote diecézy má byť len jedno. Koná sa v katedrálnom chráme, alebo z pastoračných dôvodov v inom zvlášť významnom kostole.

Omša svätenia olejov sa podľa tradície slávi vo štvrtok Veľkého týždňa. Ak je v tento deň ťažko zhromaždiť okolo biskupa kňazov a ľud, svätenie olejov sa môže anticipovať aj v iný deň, ale krátko pred Veľkou nocou.

§ 22 Duchovní Ordinariátu sa zúčastňujú odborných zhromaždení vikariátov a na oblastných stretnutiach.

Odborné zhromaždenia vo Vikariáte OS sa konajú 2x v roku v mesiaci január a november. Cieľom januárového stretnutia je vyhodnotenie aktivít uplynulého roka a poďakovanie kaplánom za prácu a naplánovanie personálneho obsadenia aktivít Vikariátu MO SR v nastávajúcom roku (misie, púte, detský tábor a ostatné aktivity). Náplňou novembrového zhromaždenia je oboznámenie s plánom nového výcvikového roka.

Odborné zhromaždenie vo Vikariáte MV SR sa koná v mesiaci december. Jeho cieľom je vyhodnotenie uplynulého roka a plánovanie aktivít na nasledujúci rok.

Porady kaplánov ZVJS sú niekoľkokrát v roku.

Odporúčania:

- a) Dekani príslušných rezortov organizujú podľa potreby dekanátne pracovné zhromaždenia.*
- b) Podľa možností sa kňazi Ordinariátu zúčastňujú na rekolekciách civilných dekanátov, podľa miesta pôsobenia.*

Oblastné stretnutia

„Kňazi, vedení bratským duchom, nech nezanedbávajú pohostinnosť, nech pestujú dobročinnosť a spoločenstvo v pozemských dobrách a nech sa starajú najmä o chorých, zronených, preťažených prácou, osamotených, vyhnancoch, ako aj o tých, ktorí znášajú prenasledovanie. Nech sa ochotne a s radosťou schádzajú, aby strávili aj chvíle duševného pookriatia, pamätajúci na slová, ktorými sám Pán pozýval unavených apoštolov: „Poďte vy sami do ústrania na púste miesto a trochu si odpočinite“ (Mk 6, 31). Okrem toho, aby kňazi našli vzájomnú oporu v rozvíjaní duchovného a intelektuálneho života, aby mohli lepšie

spolupracovať vo svojej službe a vyhli sa prípadným nebezpečenstvám osamotenosti, nech sa medzi nimi napomáha určitý druh spoločného života alebo životného spoločenstva; to však môže nadobudnúť rozmanité formy, podľa rozličných osobných a pastoračných potrieb, ako prípadné spoločné bývanie, spoločný stôl, alebo aspoň časté a pravidelné kontakty. Treba mať ďalej vo veľkej úcte a starostlivo napomáhať združenia, ktoré podľa stanov schválených príslušnou cirkevnou vrchnosťou podporujú svätosť kňazov pri vykonávaní ich služby vhodným a náležite schváleným spôsobom života a bratskou pomocou a tak chcú byť osožní celému kňazskému stavu.“ (PO 8)

§ 23 Zodpovedným za organizovanie oblastných stretnutí je určený kňaz. Stretnutia bývajú v mesiacoch február, máj, september, november.

Vikári nech podľa možností navštevujú oblastné stretnutia na území celého Slovenska.

Rekolekcie v civilných dekanátoch

Kňaz Ordinariátu sa môže zúčastňovať na rekolekciách civilných dekanátoch v oblasti v ktorej pracuje. Týmto napomáha dobrým vzťahom s miestnymi kňazmi a s miestnou cirkvou, vďaka ktorým môže ľahšie získať posvätné priestory aj na vysluhovanie sviatostí pre veriacich z OS a OZ. Zároveň tým buduje dobré meno OS a OZ vo verejnosti.

Odporúčania:

- a) pravidelne sa zúčastňovať rekolekcií civilných dekanátoch v mieste pôsobiska kňaza Ordinariátu. A podľa možnosti zorganizovať rekolekcie miestneho dekanátu aj vo svojej vojenskej farnosti, duchovnej správe. (Ak je to reálne a možné).*

ŽIVOTNÉ PODMIENKY KŇAZA ORDINARIÁTU

Zabezpečenie kandidáta v čase prípravy

OS SR

Po prijatí dekrétu a uvoľnení z predošlého pôsobiska je kňaz po úspešnom výberovom konaní prijatý do prípravnej štátnej služby a ustanovený do funkcie kadet. Zároveň je vymenovaný do vojenskej hodnosti vojak 1. stupňa. Následne je zaradený do základného vojenského výcviku a po jeho ukončení pokračuje v dôstojníckom kurze pre absolventov vysokých škôl. Počas prípravnej štátnej služby poberá plat vo výške 50% hodnotného platu vojaka 2. stupňa v prvom platovom stupni, čo je v súčasnosti len 312 Eur, teda menej než výška minimálnej mzdy. Vzniká problém s ubytovaním a vypuklejšie to pociťujú kňazi východného obradu. Kňaz musí opustiť faru na ktorej dovtedy pôsobil a nemá väčšinou kde ísť. Môže Ordinariát v čase prípravy ekonomicky pomôcť kňazovi?

ZVJS

Prijatý ako čakať junior.

PZ

Po prijatí do Ordinariátu sa kňaz stáva hneď príslušníkom PZ. Musí si hneď riešiť ubytovanie v mieste výkonu služby. Možnosti ubytovania, vlastné (hypotéka), ubytovňa (nie je vo všetkých mestách pôsobenia, v ubytovniach nemôžu bývať kňazi s rodinou), služobný byt po nejakom čase, ubytovanie v diecéznej fare a s tým súvisiace problémy, rehoľníci v rehoľných domoch, bývanie v seminári. V mnohých prípadoch bolo medzi uvoľnením z materskej diecézy a prijatím do služobného pomeru aj niekoľko mesiacov vákuum!

HaZZ

Novoprijatý príslušník do HaZZ absolvuje základný kurz na SŠPO v Žiline v trvaní 6 týždňov. Počas tohto kurzu je pre neho k dispozícii kaplán, ktorý má na starosti SŠPO. V objekte školy je k dispozícii kaplnka zasvätená sv. Floriánovi. Do dvoch rokov od úspešného absolvovania základnej prípravy musí príslušník absolvovať špecializovanú prípravu. Špecializovaná príprava pozostáva z odbornej praxe a zo špecializovanej odbornej prípravy. (porov. Vestník MVSR č. 103/2010, čl. 3) Pre duchovných bola určená špecializovaná príprava na vykonávanie činností v oblasti uplatňovania právnych vzťahov v osobnom úrade. Špecializovanú odbornú prípravu vykonáva škola internátnou formou prípravy. (porov. Vestník MVSR č. 103/2010, čl. 3, bod 5) Špecializovaná príprava končí skúškou pred komisiou, ktorú vymenúva prezident zboru. (Vestník MVSR č. 103/2010, čl. 3, bod 9) Po úspešnom absolvovaní kurzu je príslušník zaradený do stálej štátnej služby.

Odporúčania:

- a) *Ak kňaz ocitne v materiálnej núdzi, môže požiadať ordinára o návratnú pomoc.*
- b) *Konkrétnu formu pomoci navrhne biskupská rada.*
- c) *Ordinár môže vyhlásiť dobrovoľnú zbierku po vypočutí presbyterskej rady.*

- d) *Na túto pomoc sa použijú prostriedky získané zo štipendií za intencie na úmysel ordinára.***

Bývanie kňaza

V súčasnosti sa kňaz Ordinariátu musí postarať o bývanie sám. Každý to rieši individuálne. Prenájomom, alebo kúpou vlastného bývania na ktoré si musí zobrať hypotéku. Niektorí kňazi majú možnosť bývať na rezortnej ubytovni, alebo v rehoľných domoch. Bývanie na miestnych farách sa neosvedčilo.

Kňazi pôsobiaci v OS SR poberajú príspevok na bývanie. Kňazi ostatných zložiek na takýto príspevok nemajú nárok.

Členovia rehoľných inštitútov nech bývajú v rehoľných komunitách po dohode s rehoľnými predstavenými.

Odporúčania:

- a) *Ordinariát nech sa snaží zabezpečiť služobné byty pre kňazov.***

§ 24 Kňaz informuje ordinára o forme zabezpečenia bývania. Rovnako kňaz vopred informuje ordinára o hypotéke alebo iných závažných finančných záväzkoch.

Kresťania už od začiatku prinášajú na Eucharistiu spolu s chlebom a vínom aj svoje dary, aby sa podelili s tými, čo sú v núdzi. Tento zvyk konať *zbierku* je stále aktuálny a inšpiruje sa príkladom Ježiša Krista, ktorý sa stal chudobným, aby nás obohatil. „Tí, čo majú dostatok a chcú, dávajú, každý podľa svojho úsudku, čo sa rozhodli. A čo sa zozbiera, uloží sa u predsedajúceho a on podporuje sirotu a vdovu i tých, čo sú pre chorobu alebo z inej príčiny v núdzi, ako aj väzňov a prisťahovalcov, slovom, stará sa o všetkých, čo potrebujú pomoc.“ (sv. Justín, Apologia) (KKC 1351)

Materiálne zabezpečenie služby kňaza v Ordinariáte

OS SR

Zabezpečuje materský útvar.

ZVJS

Ošetrované interným predpisom – RGR 29/2015.

MV SR

Kňaz MV SR má v dnešnej dobe k dispozícii služobné motorové vozidlo a služobný telefón. Kancelária duchovného je pridelená na základe ústnej dohody vikára s príslušným riaditeľom. Ostatné veci si musí zabezpečiť každý sám.

Odporúčania:

- a) *Vypracovať návrh predpisu o materiálnom zabezpečení pre činnosť duchovnej služby.*

Doprevádzanie kňaza počas prijímacieho procesu

OS SR

Kňaz po prijatí do výcviku absolvuje 7 týždňový základný vojenský výcvik. Potom nasleduje dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl v trvaní 14 až 16 týždňov po ktorom je vymenovaný do vojenskej hodnosti poručík a zároveň je prijatý do dočasnej štátnej služby. Počas týchto týždňov spolupracuje s miestnym vojenským duchovným, kde sa uskutočňuje prvý kontakt s vojenskou duchovnou službou, jej špecifikami a aktivitami a zoznamuje sa so základnými dokumentmi duchovnej služby a praktickými činnosťami na jednotlivých útvaroch.

ZVJS

Kňaz po prijatí do ZVJS je zaradený do funkcie čakateľ – junior na dobu minimálne 6 mesiacov. Počas tejto doby má získať základné policajné vzdelanie na IVZVJS v Nitre v trvaní 12 týždňov. Potom môže byť ustanovený do funkcie väzenského kaplána. Počas štúdia vykonáva lektorskú činnosť poverený väzenský dekan. Kňaz počas vzdelávania má možnosť kontaktu s väzenským duchovným ÚVV a ÚVTOS Nitra. Neskôr má získať špecializované policajné vzdelanie v trvaní 2 týždňov.

MV SR

Kňaz po prijatí do služobného pomeru musí do 2 rokov úspešne absolvovať kurz na APZ. Počas tohto štúdia je veľkým prínosom pomoc kaplána APZ pre duchovného. Zároveň ak sa kňaz, ktorý je v kurze zapája do života APZ, spoločenstva okolo kaplnky, je to obohatenie a pomoc pre duchovného APZ.

HaZZ

Kňazi, ktorí pôsobia v rezortnom školstve nech sa snažia byť nápomocní po každej stránke novému duchovnému, ktorý sa pripravuje na svoje pôsobenie odbornou prípravou. Kňaz, ktorý je na štúdiu nech so záujmom komunikuje a po každej stránke sa snaží učiť od miestneho duchovného.

Finančná správa

Je potrebné vypracovať služobný predpis o duchovnej službe.

Odporúčania:

- a) *Nech je samozrejmosťou vojenského duchovného pôsobiaceho v posádke, kde sa uskutočňuje výcvik, postarať sa o duchovných vo výcviku.*
b) *Vytvoriť tabuľkové miesto školského väzenského kaplána na IV ZVJS v Nitre.*

VZŤAHY KŇAZOV ORDINARIÁTU

Vzťah biskupa s kňazmi

Všetci kňazi majú spolu s biskupmi účasť na jedinom a tom istom Kristovom kňazstve a účinkovaní, takže sama jednota svätenia a poslania si vyžaduje hierarchické spoločenstvo s biskupským stavom, ktoré sa neraz výborne prejavuje v liturgickej koncelebrácii, a vyznávajú, že slávia eucharistické zhromaždenie (synaxis) v spojení s nimi. Keďže kňazi dostali pri vysviacke dar Ducha Svätého, biskupi v nich majú nevyhnutných pomocníkov a poradcov v službe a úlohe učiť, posväcovať a spravovať Boží ľud. Toto už od najstarších čias Cirkvi vytrvalo hlásajú liturgické dokumenty, keď slávnostne prosia Boha, žeby vylial na vysviacaného kňaza „Ducha milosti a rozvážnosti, aby napomáhal a spravoval ľud čistým srdcom“, ako bol Mojžišov duch prenesený na púšti na sedemdesiatich múdrych mužov, takže potom mohol Mojžiš „s ich pomocou ľahko spravovať nesčíselné zástupy ľudu“. Pre túto spoluúčasť na jedinom a tom istom Kristovom kňazstve a účinkovaní nech teda biskupi pokladajú kňazov za svojich bratov a priateľov a nech si všemožne dajú záležať na ich materiálnom a zvlášť duchovnom dobre. Lebo predovšetkým na biskupoch spočíva vážna zodpovednosť za svätosť ich kňazov. Preto nech sa s tou najväčšou starostlivosťou venujú stálej formácii svojho kňazstva. Nech ich radi vypočujú, ba nech sa s nimi radia a vymieňajú si s nimi názory na požiadavky pastoračnej činnosti a otázky, ktoré sa týkajú záujmov diecézy. Aby sa to mohlo účinne uplatňovať, nech sa primerane dnešným podmienkam a potrebám a vo forme a podľa predpisov, ktoré ustanoví cirkevné právo, zriadi kňazská rada, čiže senát reprezentujúci kňazstvo, ktorý by mohol svojimi radami účinne pomáhať biskupovi pri správe diecézy. Kňazi zas, majúci na zreteli plnosť kňazského svätenia, ktorému sa tešia biskupi, nech si v nich uctievajú autoritu Krista, najvyššieho Pastiera. Nech sú teda so svojím biskupom zjednotení v úprimnej láske a poslušnosti. Táto kňazská poslušnosť, preniknutá duchom spolupráce, má svoj základ práve v účasti na biskupovom účinkovaní, ktorej sa kňazom dostáva vysviackou a úradným cirkevným poverením (kánonickou misiou). Jednota kňazov s biskupmi sa v dnešných časoch vyžaduje o to viac, že v našej dobe pre rozličné príčiny apoštolské podujatia nielen nadobúdajú mnohoraké formy, ale aj musia prekročiť rámec farnosti alebo diecézy. Preto nijaký kňaz nie je schopný plne uskutočniť svoje poslanie, ak pracuje sám a ak svoje sily nespája s ostatnými kňazmi pod vedením tých, ktorí stoja na čele Cirkvi. (PO54-68)

§ 25 Kňaz má raz do roka navštíviť biskupa. Vikári nech povzbudzujú kňazov k týmto návštevám.

§ 26 Pri kolízii aktivít Ordinariátu a služobných povinností predložiť problém na rozhodnutie ordinárovi.

Odporúčania:

- a) *Je pastoračne dobré, aby biskup podľa možnosti navštívil kňaza vo farnosti.*
- b) *Je vhodné, aby prepožičaný kňaz udržiaval kontakt so svojou diecézou a minimálne raz v roku navštívil svojho biskupa.*

Vzťahy kňazov navzájom

Kňaz je služobníkom Cirkvi ako spoločenstva, lebo v spojení s biskupom a v úzkom vzťahu s ostatnými kňazmi vytvára jednotu cirkevného spoločenstva v súlade s rozličnými povolaniami, charizmami a službami. A napokon je služobníkom Cirkvi ako poslania, pretože vytvára spoločenstvo hlásajúce a dosvedčujúce evanjelium.

Kňazská služba má svoju základnú „komunitnú formu“ a možno ju splňať len ako „spoločné dielo“. Koncil sa dlhší čas zaoberal touto komunitnou povahou kňazstva a pozorne preskúmal vzťah kňaza k jeho biskupovi, k ostatným kňazom a k veriacim laikom. (PDV 16-17)

Odporúčania:

- a) Kňazi Ordinariátu pôsobiaci v jednom regióne v rôznych rezortoch nech navzájom blízko spolupracujú na pastoračných dielach a zároveň sú si aj ľudskou oporou. Tým sa podporí aj budovanie ordinariátneho spoločenstva.*
- b) Rehoľní kňazi nech sú v pastoračnej duchovnej službe Ordinariátu podriadení Ordinárovi OS a OZ SR, a nech udržiavajú bratský kontakt s určenou komunitou.*
- c) Kňazi Ordinariátu nech sú duchovne nápomocní kňazom, ktorí odišli zo služby Ordinariátu.*
- d) Ak sa v mieste pôsobiska nachádza hrob kňaza Ordinariátu, nech sa oň stará tam slúžiaci kňaz.*

Vzťahy kňaza s Božím ľudom

Hoci kňazi novej zmluvy vzhľadom na sviatosť posvätného stavu vykonávajú v Božom ľude a pre Boží ľud vznešenú a potrebnú úlohu otca a učiteľa, predsa sú zároveň spolu s ostatnými veriacimi učeníkmi Pána, Božou milosťou povolanými mať účasť na jeho kráľovstve. Kňazi sú totiž ako bratia medzi bratmi uprostred všetkých tých, ktorých znovuzrodila voda krstu, keďže sú údmi toho istého Kristovho tela, ktorého budovanie je zverené všetkým.

Kňazi majú vykonávať svoju úlohu predsedať spoločenstvu takým spôsobom, aby nehľadeli na svoje záujmy, ale na záujmy Ježiša Krista, aby spolupracovali s veriacimi laikmi a správali sa medzi nimi podľa príkladu Majstra, ktorý „neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých“ (Mt 20, 28). Kňazi nech úprimne uznávajú a napomáhajú vážnosť a vlastné miesto laikov v poslaní Cirkvi. A nech si zo srdca vážia spravodlivú slobodu, ktorá v občianskej spoločnosti prislúcha všetkým. Nech si ochotne vypočujú laikov, bratsky berú do úvahy ich želania a nech uznávajú ich skúsenosti a kompetentnosť v rozličných odboroch ľudskej činnosti, aby spolu s nimi vedeli rozoznávať znamenia časov. Skúmajúc duchov, či sú z Boha, nech so zmyslom pre vieru odkrývajú mnohoraké tak skromné, ako i významnejšie charizmy laikov, nech ich s radosťou uznávajú a bedlivo zveľaďujú. Medzi rozličnými Božími darmi, ktoré sa u veriacich hojne vyskytujú, si iste zasluhujú zvláštnu pozornosť tie, ktoré nabádajú mnohých na vyšší duchovný život. ďalej nech kňazi s dôverou zverujú laikom úlohy v službe Cirkvi, ponechajúc im voľné pole činnosti, ba nech ich vhodne povzbudzujú, aby sa aj sami od seba ujali iniciatívy.

Napokon kňazi sú uprostred laikov na to, aby všetkých privádzali k jednote lásky: „Milujte sa navzájom bratskou láskou, predbiehajte sa vzájomne v úctivosti“ (Rim 12, 10). Im teda pripadá dávať do súladu rozličné stanoviská takým spôsobom, aby sa v spoločenstve veriacich nik necítil cudzo. Sú ochrancami všeobecného dobra, o ktoré sa starajú v mene biskupa, a zároveň sú rozhodnými zástancami pravdy, aby veriacich nezmietlo ako vietor hocijaké učenie.

Osobitnú starostlivosť majú venovať tým, ktorí prestali pristupovať k sviatostiam, ba možno aj odpadli od viery. Ako dobrí pastieri nech sa neprestanú snažiť priblížiť sa im.

Dbajúc na predpisy o ekumenizme, nech nezabúdajú na bratov, ktorí nie sú s nami v úplnom cirkevnom spoločenstve.

Napokon nech pokladajú za seba zverených aj všetkých, čo neuznávajú Krista ako svojho Spasiteľa.

Sami veriaci nech si zas uvedomujú podlžnosť voči svojim kňazom, a preto nech im preukazujú synovskú lásku ako svojim duchovným pastierom a otcom. Nech sa zúčastnia na starostiach svojich kňazov, nech im podľa možnosti pomáhajú modlitbou a skutkom, aby ľahšie prekonávali ťažkosti a účinnejšie plnili svoje úlohy. (PO 73-81)

Do Ordinariátu patria veriaci východného a západného katolíckeho obradu. Spoločne tvoria jednu katolícku Cirkev. Veriaci obidvoch obradov spolu so svojimi duchovnými pastiermi majú mať k sebe citlivý a láskavý prístup, pestovať vzájomnú znášanlivosť a ústretovosť, svornosť a opravdivú bratskú lásku. Navzájom rešpektujú svedomie a slobodu človeka a tiež právne normy Cirkvi, aby v náboženskej oblasti nik nebol nútený konať podľa svojmu svedomiu a nikomu sa nebránilo konať podľa vlastného svedomia súkromne i verejne. (DH 2)

Odporúčania:

- a) *Kňaz má byť pozorný k názorom a radám laikov.*
- b) *Kňazi Ordinariátu majú byť citliví a nápomocní voči zvereným ľuďom v zložitých životných situáciách. Majú iniciovať aj konkrétne formy pomoci.*
- c) *Kňazi Ordinariátu nech reagujú na ponuky a pozvania laikov pri ich významných životných, služobných a kultúrno-spoločenských udalostiach.*
- d) *Kňazovi Ordinariátu nech je umožnené v prípade potreby postarať sa o rodičov a blízkych rodinných príslušníkov v ich ťažkých životných situáciách (choroba, staroba, finančná núdza).*
- e) *Kňazi i veriaci Ordinariátu nech sa usilujú o dobré a pokojné spolunažívanie. Nech kňazi i veriaci vzájomne spoznávajú oba obrady katolíckej Cirkvi a ich cenné dedičstvo.*

Vzťah so služobným nadriadeným

OS SR, ZVJS a FS

Na vojenských duchovných sa v služobnom pomere vzťahovali všeobecne záväzné právne predpisy, interné normatívne akty a služobné predpisy upravujúce služobný pomer vojaka z povolania, ale aj kánonické právo a cirkevnoprávne predpisy zúčastnených cirkví a náboženských spoločností.

Vzájomný vzťah nadriadeného veliteľa v ozbrojených silách a duchovných Ordinariátu alebo Ústredia je daný normami vyplývajúcimi z právnych predpisov Slovenskej republiky, zo zmluvy a dohody a je založený na vzájomnom rešpektovaní a úcte.

Nadriadený veliteľ môže prideliť duchovnému Ordinariátu alebo Ústredia iba úlohy súvisiace s duchovnou službou. Duchovní Ordinariátu alebo Ústredia môžu vykonávať humánne úlohy nesúvisiace s plnením úloh duchovnej služby iba v dočasných núdzových situáciách. Môžu sa tiež dobrovoľne zúčastňovať alebo spolupracovať na iných úlohách iba v prípade, že to prispeje k dobru jednotky. Uvedené však nesmie byť v rozpore s ich duchovným postavením a poslaním.

Kňaz pôsobiaci v MO SR a ZVJS je priamo podriadený veliteľovi/riaditeľovi útvaru/ústavu a riadi sa jeho veliteľskými právomocami. Aj napriek tejto skutočnosti nech dbá o jeho duchovný rozvoj ako v prípade ostatných jemu zverených príslušníkov útvaru/ústavu.

MV SR

Kňazom MV SR je nadriadený s personálnou právomocou biskupský vikár. Ten pri rozhodovaní sa musí riadiť cirkevným právom a internými aktmi riadenia. Pri plánovaní aktivít je nutné prihliadať aj na ne.

Duchovní MV SR však musia rozvíjať aj spoluprácu s jednotlivými funkcionármi v mieste výkonu štátnej služby. Táto spolupráca a dobré vzťahy sú priamo podmienkou na dobrú pastoračnú činnosť duchovného.

PÔSOBENIE KŇAZA ORDINARIÁTU

Ak by bolo vedomie kňaza zamerané len na vnútorné subjektívne prežívanie svojho ontologického kňazstva a pritom by nebol reflektovaný jeho služobný a misijný rozmer, takéto chápanie by nebolo úplné. Základnou úlohou, ktorú Pán zveril pastierom svojho ľudu je skutočná služba. V takejto službe ľudom, sa odzrkadľuje ich osobný živý vzťah s Kristom, pretože On sám hovorí, že „*čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili*“ (Mt 25,40). Nemohli by byť Kristovými služobníkmi a nemohli by tak slúžiť ľudom, keby sa odcudzili ich životu a prostrediu, pretože radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí dnešných čias, najmä chudobných a všetkých, ktorí trpia, sú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov (porov. GS 1; PO 3).

Preto je každý kňaz povinný slúžiť tým, ku ktorým bol poslaný hlavne ako **služobník Božieho slova**. Keďže viera je *ex auditu* (Rim 10,17), kňazi sú teda zaviazaní zvestovať všetkým pravdu ohlasovaním evanjelia. Môžu to realizovať kázaním, katechézami, modlitbou, alebo ohlasovať dobrú zvesť **autentickým svedectvom vlastného života**, ktoré hlavne v dnešných časoch oslovuje predovšetkým mladého človeka a má preto pri ohlasovaní nezanedbateľný význam. Hlásanie slova sa stáva nutné v spojení s **vysluhovaním sviatostí**, lebo ide o sviatosti viery, ktorá sa rodí zo slova a ním sa živí. To platí najmä o bohoslužbe slova pri Eucharistii, v ktorej sa uskutočňuje nerozlučná jednota medzi ohlasovaním Pánovej smrti a vzkriesenia, a odpoveďou ľudu, ktorý počúva, a samotnou obetou, ktorou Kristus potvrdil novú zmluvu vo svojej krvi; na tejto obete majú veriaci účasť tak svojimi modlitbami, ako aj prijímaním sviatosti (porov PO 4).

Práve Eucharistia je vrcholom kresťanskej modlitby a je považovaná za "vyvrcholenie a zdroj" sviatostí a Liturgie hodín (porov. PDV 48). Úloha posväcovania veriacich prostredníctvom sviatostí je teda zameraná na osobné aj všeobecné dobro človeka, ktorého hlavným životným cieľom a motiváciou je spása a eschatologické zjednotenie „*v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi aj čo je na zemi*“ (Ef 1,10).

§ 27 Kňaz Ordinariátu prejavuje svoju identitu navonok aj primeraným oblečením. Počas pracovnej doby používa služobnú rovnošatu, alebo kňazský civil.

KATECHÉZA V PODMIENKACH ORDINARIÁTU

Katechéza je súhrn snáh, na ktoré sa podujala Cirkev, aby získala učeníkov a pomáhala ľuďom veriť (KKC 4). Katechéza ako výchova detí, mládeže i dospelých vo viere obsahuje najmä vyučovanie kresťanskej náuky, ktorá sa podáva s cieľom uviesť ich do plnosti kresťanského života (KKC 5). Pretože kresťania sa potrebujú neustále posilňovať vo svojom živote a vo vyznávaní viery, má im byť poskytnutá permanentná výchova vo viere, a to tak systematická, ako aj príležitostná (VDK 51). Katechetické poučovanie má vychádzať z posvätných textov Písma.

Biskupi sú vo svojej diecéze prvými učiteľmi viery, ktorým je zverené hlavné vedenie a organizácia katechézy. Sami sú „vierožvestami“, a tak majú priamu účasť na odovzdávaní evanjelia a zároveň dozerajú nad hodnovernosťou vyznávania viery (por. CT 63, VDK 222-223). Kňazi, ako spolupracovníci diecézneho biskupa, sú katechétmi a vychovávateľmi na základe sviatostnej ordinácie. Ohlasujú Božie slovo, poučujú o pravdách viery, formujú veriacich a tak v nich rozecujú Boží život.

Privilegovaným miestom katechézy je miestne farské spoločenstvo. Tu sa uskutočňuje katechéza na rozličných miestach – v kaplnkách, v kanceláriách, počas výcvikov, v zahraničných misiách, v rodinách, v školách, v pastoračných centrách pre mladých a inde (CT 67). Jej účinnosť sa dosiahne prispôbením rôznym stupňom a životným situáciám veriacich (por. EiE 51).

Moderátorom katechetickej činnosti je duchovný Ordinariátu a hoci ju nevykonáva len sám, je zodpovedný za jej iniciovanie, formy realizácie a samotný priebeh. Pri plnení tejto úlohy mu pomáhajú v prvom rade laickí spolupracovníci pridelení do farnosti, potom rehoľníci a iní veriaci. Na základe sviatosti krstu majú veriaci laici v katechéze dôležitú úlohu. Ich bezprostredný styk so svetom im umožňuje sprostredkovať evanjelium do konkrétneho života ľudí, v ktorom oni sami žijú. (KKC 429).

Pretože katechéza vedie k oživeniu viery a privádza k svätosti je vhodné ju poskytnúť zvlášť pred prijatím sviatostí (kán. 777) a to v primeranej časovej dĺžke. Vyučovanie náboženstva je len jedna z foriem katechetickej činnosti.

VYSLUHOVANIE SVIATOSTÍ

Aktívny život veriaceho človeka sa sústreďuje okolo siedmich sviatostí, vrcholom ktorých je Eucharistia, lebo tu človek dosahuje Boha a Boh sa s ním spája v najdokonalejšej jednote (porov. KKC 1113; EdE 34). Tieto sviatosti majú výrazný ekleziologický charakter, nakoľko vyjadrujú spoločný život veriacich v Cirkvi, ktorá je Božím ľudom.

Sviatosti Nového zákona ustanovil Ježiš Kristus. Týkajú sa všetkých etáp a dôležitých chvíľ života kresťana: dávajú životu viery kresťanov vznik a rast, uzdravenie a poslanie (porov. KKC 1210); ich cieľom je posvätenie človeka, výstavba Kristovho tela a vzdávanie úcty Bohu (SC 59). Každá sviatosť je tajomným stretnutím Boha a človeka, ktoré prináša jeho posvätenie. Základom celého kresťanského života je **krst**, ktorým sa človek oslobodzuje od hriechu a rodí sa pre nový život v Kristovi. Krstom sa zároveň človek včleňuje do Cirkvi, Kristovho tela,

a dostáva účasť na Kristovom kňazstve (KKC 1277.1279). Z prijatia krstu a včlenenia sa do Kristovej cirkvi vyplývajú pre pokrsteného určité záväzky, úlohy a práva.

Sviatosť **birmovania** je sviatosť kresťanskej dospelosti, ktorá pobirmovaného dokonalejšie spája s Cirkvou a obohacuje zvláštnou silou Ducha Svätého, takže je ako Kristov svedok povolaný šíriť a brániť vieru (LG 11).

Eucharistia, svätá omša, je vd'akyvzdaním Bohu, je sprítomnením Poslednej večere a obety Krista na kríži. Eucharistia, Kristova spásonosná prítomnosť v spoločenstvách veriacich a ich duchovný pokrm, je to najcennejšie, čo má Cirkev na svojej ceste dejinami (EdE 9). Nedel'né slávenie Eucharistie je stredobodom liturgického života kresťanov, prameňom ich jednoty a jeden zo základných poznávacích znamení katolíka.

Eucharistia ako vrchol liturgického slávania Božieho ľudu je zjednocujúcim princípom všetkých Kristových nasledovníkov. Adorácie pri slávnostnom vystavení Najsvätejšej sviatosti a eucharistické požehnanie prinášajú plody v živote farnosti (porov. KPVFS 21).

V živote kresťanov neprestáva zaznievať Ježišova výzva na obrátenie. Chce, aby spoznali svoje previnenie, aby si uchovali ducha pokánia. Cirkev mocou Ducha Svätého pokračuje v Kristovom diele uzdravovania a spásy. To je cieľ sviatostí uzdravenia – **sviatosti pokánia a pomazania chorých** (KKC 1421).

Pokánie môže kresťan prejavovať rozmanitými spôsobmi, no najmä pôstom, modlitbami a almužnou. V kajúcej praxi Cirkvi zostávajú význačné kajúce obdobia a dni liturgického roka (Pôstne obdobie a každý piatok). Novú možnosť obrátiť sa a znovu získať milosť ospravedlivenia ponúka sviatosť pokánia. Skladá sa z troch úkonov kajúcnika (ľútosť, vyznanie a predsavzatie) a z kňazovho rozhrešenia (KKC 1491). Sviatosť pokánia napomáha v tej najväčšej miere kresťanský život (CD 30). K väčšiemu odhodlaniu kajúcnika zveriť sa Božiemu milosrdenstvu vo sviatosti zmierenia prispieva zo strany kňaza ochota vysluhovať túto sviatosť, jeho citlivý, úctivý a ohľaduplný prístup.

Posvätným pomazaním chorých a modlitbou kňazov Cirkev odporúča chorých trpiacemu a oslávenému Pánovi, aby im uľavil a spasil ich. Táto sviatosť posilňuje tých, čo sú skúšaní chorobou, zranením vo vojenských operáciách, pri autonehodách, rôznych životných tragédiách a tiež starých ľudí, keď sa ich slabosť stupňuje (porov. KKC 1499-1515).

Odporúčania:

- a) *Viesť veriacich k častej účasti na sv. omši a na sv. prijímaní.*
- b) *Povzbudzovať k účasti na adorácii Oltárnej sviatosti, poskytnúť k dispozícii čo najširší priestor, v ktorom bude kaplnka otvorená.*
- c) *Širšie zapojiť veriacich laikov do účasti na liturgii.*
- d) *Poskytovať veriacim priestor na prijatie sviatosti zmierenia.*

§ 28 Kňaz Ordinariátu sa pri príprave na udeľovanie iniciačných sviatostí riadi nariadeniami KBS.

§ 29 Ordinariátni kňazi nech ochotne vypomáhajú v príslušnej územnej farnosti najmä slávením Eucharistie i vysluhovaním sviatosti zmierenia.

**INSTRUMENTUM LABORIS k druhému tematickému okruhu
KREŠŤANSKÁ FORMÁCIA ČLENOV ORDINARIÁTU, BUDOVANIE
FARSKÉHO A ORDINARIÁTNEHO SPOLOČENSTVA**

**ORDINARIÁT OZBROJENÝCH SÍL A OZBROJENÝCH ZBOROV SLOVENSKEJ
REPUBLIKY**

Podpísaním predchádzajúcich medzinárodných zmlúv medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou sa vytvorili všetky podmienky k tomu, aby duchovná služba v ozbrojených silách a v ozbrojených zboroch na Slovensku ďalej napredovala a sa prehľbovala. Na ich základe pápež Ján Pavol II. dňa 20. januára 2003 zriadil Ordinariát ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky a za jeho prvého ordinára vymenoval Mons. Františka Rábeka, nitrianskeho pomocného biskupa.

Katedrálly chrám Ordinariátu OS a OZ SR sa stal pôvodne filiálny kostol vo farnosti Rača, v časti Krasňany.

Ordinariát je podľa kánonického práva a podľa Apoštolskej konštitúcie *Spirituali militum curae* postavený na úroveň diecézy a je zároveň osobitnou inštitúciou v štruktúrach ozbrojených síl a ozbrojených zborov, a svoju pastoračnú činnosť vykonáva cez tri vikariáty na čele ktorých sú vikári. Generálny vikár a biskupskí vikári konajú v intenciách Ordinára a informujú ho o činnosti vikariátu. Logistika ako aj pastoračná práca každého vikariátu je odlišná, pretože vikariáty podliehajú pod jednotlivé rezorty z hľadiska organizačných štruktúr a finančno-materiálneho zabezpečenia a pastoračná situácia je v každom rezorte špecifická. Navyše duchovní jednotlivých vikariátov sú aj príslušníkmi Ozbrojených síl SR, Policajného zboru SR, Zboru väzenskej a justičnej stráže, ako aj Hasičského a záchranného zboru a Finančnej správy.

Každý vikariát teda zároveň funguje ako samostatný organizačný celok v rámci rezortu. Na čele vikariátu je generálny vikár alebo biskupský vikár a jeho zástupca. Vikárovi pomáhajú aj administratívni pracovníci v rámci kancelárie vikára. K vikariátu patria duchovní, ktorí sú určení pre daný rezort a pôsobia na vysunutých pracoviskách, veliteľstvách, útvaroch, školách a väzniciach.

Neodmysliteľnou zložkou Ordinariátu OS a OZ SR je kúria Ordinariátu, ktorú tvoria generálny vikár, biskupskí vikári, kancelár a iní pracovníci Ordinariátu. Kúriu riadi ordinár. Sekretariát vikariátu riadi generálny alebo biskupský vikár. Pracovníci Ordinariátu a jednotliví vikári tvoria Kúriu Ordinariátu, - **kuriálne spoločenstvo Ordinariátu**. Z dôvodu špecifických podmienok v ktorom sa Ordinariát nachádza, môžeme v širšom slova zmysle začleňovať do kuriálneho spoločenstva (nie do kúrie Ordinariátu) aj pracovníkov kancelárie vikára. (Štatút, Čl. 12)

§ 1 Jadrom spoločenstva Ordinariátu sú vzťahy bratskej spolupráce medzi biskupom, generálnym vikárom, biskupskými vikármi a riaditeľom kancelárie Ordinariátu. Ordinár alebo generálny vikár (v prípade ak je aj moderátor kúrie) má budovať priateľské a kolegiálne vzťahy medzi zamestnancami kúrie ako aj jednotliví vikári na svojich pracoviskách a spoločne majú viesť zamestnancov k tomu, aby činnosť

a správanie zamestnancov v jednotlivých rezortoch pôsobili evanjelizačne. *(pri vybavovaní agendy na iných úradoch a v bežnej komunikácii).* (Štatút, čl. 12,18, 33/1)

§ 2 Nadriadení – členovia Ordinariátu, ktorí majú na svojich pracoviskách zamestnancov, sú zodpovední za budovanie zdravého pracovného prostredia, ako aj za vytváranie priateľských a kolegiálnych vzťahov na pracoviskách.

§ 3 Zamestnanci Ordinariátu a vikariátov tvoria pracovné spoločenstvo kúrie (ďalej len „kúria“) Ordinariátu a majú si byť vedomí skutočnosti, že sú často prvými a neraz aj jedinými styčnými osobami cez ktoré sa príslušníci stretávajú s duchovnou službou (vybavovanie agendy na úradoch, konzultácie, prijímanie telefonátov,...). *(„Ordinár môže ... prijať do služieb v Ordinariáte aj súcich laikov, ktorí vynikajú požadovanými odbornými schopnosťami, neporušenou vierou a svedectvom kresťanského života...“ – Štatút 33 / 1).*

§ 4 Kuriálne spoločenstvo má jednotlivé problémy riešiť vo svojom vlastnom pracovnom okruhu.

§ 5 Predpokladom dobrých pracovných a kolegiálnych vzťahov je potrebná organizačná stratégia, aby každý zamestnanec mal svoje kompetencie (úlohy) a zodpovednosť.

§ 6 Pretože členovia kúrie sú pracovníkmi Ordinariátu, ktorý je predovšetkým cirkevnou inštitúciou je potrebné, aby dbali aj o svoju kresťanskú formáciu. Ordinariát im v tomto pomáha umožňovaním účasťou na svätej omši v pracovnej dobe, duchovnými obnovami v pôstnom období (každý piatok) a týždňom duchovných cvičení raz do roky. Bolo by žiadatel'né, aby zamestnanci kúrie chápali účasť na týchto aktivitách nielen ako povinnosť ale skôr ako výsadu.

§ 7 Exerzitátor na duchovných cvičeniach, či duchovných obnovách má dbať o to, aby jeho služba nevyvolávala u zamestnancov pocit pracovného školenia, či moralizovania. Vhodný priestor pre usmernenia nadriadených v otázkach pracovných, či disciplinárnych je na pracovných školeniach, či poradách.

§ 8 Každý pracovník kúrie je povinný svedomito a tvorivo plniť svoje povinnosti a tým slúžiť poslaniu Ordinariátu ako aj dobrým vzťahom so spolupracovníkmi kúrie.

Presbyterium Ordinariátu tvoria diecézni a rehoľní kňazi ako aj diakoni, ktorí v Ordinariáte vykonávajú službu – **presbyteriálne spoločenstvo Ordinariátu.**(Štatút, čl. 22/1)

Téma presbyteriálneho spoločenstva Ordinariátu je podrobnejšie rozpracovaná v Prvej téme synody.

Ordinárovi bola zverená pastoračná starostlivosť o katolíckych veriacich vo všetkých silových rezortoch(MO SR, MV SR, MS SR – ZVJS, MF SR – FS). V troch rezortoch má ordinár svojho zástupcu – vikára. Ordinár spolu so všetkými kňazmi Ordinariátu a tiež s veriacimi, ktorí majú účasť na duchovnej službe Ordinariátu OS a OZ SR tvorí **ordinariátne spoločenstvo.** (Štatút, Čl. 3)

Predpisy o duchovnej službe v jednotlivých rezortoch

Vikariáty sú súčasťou jednotlivých rezortov, V rámci Ordinariátu je postavenie vikariátov jasné, ale každý vikariát je v rámci rezortov na inej úrovni: Vikariát MV SR na úrovni úradu ministerstva s personálnou právomocou voči duchovným (20 zamestnancov), Vikariát MO SR na úrovni úradu generálneho štábu s kompetenciou metodického riadenia duchovných (4 zamestnanci) a Vikariát ZVJS na úrovni referátu ZVJS s kompetenciou metodického usmernenia (1 zamestnanec). Zjednotiť riadenie Vikariátov alebo je lepšie ponechať variabilitu...? V roku 2015 boli prijatí dvaja duchovní do rezortu MF SR. Momentálne sú metodicky riadení z Ordinariátu OS OZ SR.

Vikariát MV SR zabezpečuje a riadi pastoračnú starostlivosť v rezorte MV SR (príslušníci PZ, príslušníci HaZZ, príslušníci HZS a zamestnanci rezortu) a vo FS.

§ 9 Predpisy o duchovnej službe v rezortoch sú prílohou dokumentu synody.

Odporúčania:

- a) Prehodnotiť postavenie biskupského vikára ZVJS a Vikariátu.*
- b) Zabezpečiť duchovným v rámci jednotlivých väzníc, aby sa mohli v rámci pracovného času venovať aj príslušníkom ZVJS a ich rodinám. Akým spôsobom to bude možné realizovať a aj kontrolovať....*

Zmena názvu vikariátov a právna úprava

Viacerí synodálni členovia sa vyjadrovali o duchovnej službe, že je viac misionárska a evanjelizačná ako pastoračná, je dôležité vo všetkých vikariátoch v prvom rade urobiť zrozumiteľným názov duchovnej služby. Málokto rozumie čo je to vikariát (aj keď tušia, že to má súvis s duchovnou službou) viac z toho nevedia čítať, lebo by si museli najskôr preštudovať komplikované znenie organizačného poriadku. Celkovo to v rámci rezortu pôsobí zmätočne, pretože s terminológiou majú problém aj veriaci katolíci nie ešte zamestnanci iného vierovyznania alebo bez vyznania... Najviac akútnou je zmena názvu v rezorte MV SR.

§ 10 Názov vikariát zmeniť na jednoduchší názov vo všetkých rezortoch na: Úrad katolíckej duchovnej služby – vikariát.

V jednotlivých predpisoch o duchovnej službe priradiť dodatky:

- a) Úrad katolíckej duchovnej služby je vikariátom Ordinariátu OS a OZ SR;
- b) riaditeľ úradu katolíckej duchovnej služby je (generálny alebo) biskupský vikár ordinára OS a OZ SR;
- c) jednotliví duchovní Úradu katolíckej duchovnej služby sú kaplánmi Ordinariátu OS a OZ SR;
- d) vysunuté pracoviská alebo útvary, kde sú pridelení jednotliví duchovní sú personálnymi farnosťami Ordinariátu OS a OZ SR.

Personálna farnosť

Duchovné správy sú teda personálnymi farnosťami na základe dikcie Apoštolskej konštitúcie Spirituali militum curae (1986) každý kaplán má práva a povinnosti farára. Pritom právomoc kaplána je osobná, čiže je vykonávaná iba vo vzťahu k osobám patriacim do Ordinariátu v medziach jemu zverenej farnosti alebo duchovnej správy, a je kumulovaná s právomocou miestneho farára. Okrem toho má každý veriaci patriaci do Ordinariátu plnú možnosť rozhodnúť sa slobodne, koho požiada o vyslúženie sviatosti, vrátene manželstva, či sa obráti na kaplána, alebo na miestneho farára (Štatút čl. 29/3). Konštitúcia Spirituali militum curae však zdôrazňuje, že je potrebná spolupráca s miestnou Cirkvou, s ktorou je príslušník prepojený cez bydlisko, rodinu, alebo aj tým, že v ozbrojených, či záchranných zložkách je iba na určitú dobu. Našou úlohou je prepojenie farskej pastorácie (ak nejaká je) s pracovnou sférou, kde človek pracuje, kde tvorí svoje rozhodnutia, a prežíva mnohé chvíle. Človek prežíva veľkú časť dňa vo svojej práci. Úlohou Ordinariátu s celou jeho štruktúrou je prísť za človekom, tam, kde sa nachádza. Môže mu byť nápomocný pri riešení problémov, ktoré práve má. Čiže inak povedané, stáť vedľa neho. Nie ho moralizovať, ale skôr ho povzbudiť.

Cez jednotlivé personálne farnosti je možné uskutočňovať kapilárnu a hlbšiu pastoráciu v silových rezortoch, ktorá bude schopná evanjelizovať prostredie, ktoré je často náročné a tak poskytovať veriacim nevyhnutné prostriedky na dosiahnutie svätosti pri vykonávaní ich povolania. Z takéhoto hľadiska treba počítať so špeciálne pripravenými kňazmi, ktorí budú schopní zdieľať zvláštne životné podmienky príslušníkov a chápať mentalitu i problémy vlastné ich životu takým spôsobom, že im a ich príbuzným môžu ponúknuť učenie viery a potrebné podnety pre život zhodný s vierou. Ak by sa ordinári obmedzili na rozvíjanie „minimalistickej“ pastorálnej aktivity, ťažko by sme pochopili ich užitočnosť, keďže tieto služby by mohli byť poskytnuté aj teritoriálnymi farnosťami.

Na základe vizitácií je zrejmé, že právna duplicita personálnych farností je zbytočná. Jednotlivé farnosti nemajú zriadený ani účet, IČO a nepoužívajú ani pečiatky farností, nakoľko sa osvedčilo pri manželských zápisoch používať pečiatku miestnej farnosti alebo pečiatku Ordinariátu s číslom. Medzi personálnou farnosťou a duchovnou správou nie je fakticky žiadny rozdiel a organizačnými zmenami jednotlivých útvarov prichádza k značným administratívnym problémom.

Odporúčania:

- a) *Je postačujúce aby právnickou osobou podľa predpisov kánonického práva registrovaných na MK SR boli iba Ordinariát a Katedrála sv. Šebastiána.*
- b) *Ak personálnej farnosti je administratívne zriadenie farnosti nevyhovujúce cez MK SR, tak nech takáto personálna farnosť využíva cirkevnoprávnu subjektivitu cez Ordinariát OS a OZ SR na základe Apoštolskej konštitúcie Spirituali militum curae, ktorá pojednáva o novej úprave vojenskej duchovnej správy.*
- c) *Je potrebné pripraviť inštrukciu ohľadne sobášnych zápisov v matrikách a používaní pečiatky Ordinariátu OS a OZ SR. (Ako je to so zdvojitým zápisom do dvoch matrik: územná a personálna)...*
- d) *Pripraviť inštrukciu o vedení cirkevných matrik pre kňazov Ordinariátu, ak sú viacerí v jednom meste.*
- e) *V jednotlivých rezortoch je potrebné skôr robiť evanjelizáciu. Adresovať pozvanie do spoločenstva.*

- f) *Úlohou duchovnej služby je aj sprevádzanie len na určitý časový úsek... prípadne pomôcť jednotlivcom nájsť vhodné spoločenstvo v mieste svojho bydliska.*
- g) *Rešpektovať začlenenie príslušníkov Ordinariátu do miestnych civilných farností a v zmysle kumulatívnej jurisdikcie ochotne poskytovať duchovnú službu všetkým, ktorí o ňu prejavia záujem.*
- h) *Kňazi Ordinariátu napomáhajú budovanie spoločenstva veriacich vhodnými pastoračnými podujatiami ako sú napríklad: slávenie sviatku patróna kaplnky alebo výročia jej požehnania, stretnutia rodín z deťmi (svätý Mikuláš...), organizovanie púti, výletov, detských táborov...*
- i) *Pozitívom duchovnej služby je osobné vedenie, či doprevádzanie jednotlivcov.*
- j) *Napriek špecifickým podmienkam sa usilovať vytvárať a rozvíjať spoločenstva veriacich.*
- k) *Na miestach, kde je viac duchovných, vytvárať priestor pre stretnutie všetkých členov personálnych farností (sv. omša, adventný večer, koncert, či priateľské stretnutie...).*
- l) *Stredobodom personálnej farnosti je slávenie Eucharistie. Aj tam, kde nie je veľa veriacich, ba aj keby mal kňaz aj sám slúžiť svätú omšu, je dôležité, aby si uvedomoval, že v Eucharistii je prameň pastoračnej služby a tiež aj priestor pre vytváranie spoločenstva s Kristom.*
- m) *Vrcholom spoločenstva duchovného s veriacimi je pozvanie na spoločné slávenie Eucharistie.*
- n) *Je potrebné, aby každá farnosť či duchovná správa viedla kroniku, kde by bolo uvedené, čo sa osvedčilo, a tak bolo možné na už položených základoch pokračovať v budovaní farského spoločenstva.*

Pastoračná služba na rezortných školách

Rezortné školy sú významným priestorom pre duchovnú službu. Študenti sa na nich oboznamujú teoreticky o činnosti ozbrojených síl a ozbrojených a záchranných zborov. V rámci celkovej informovanosti príslušníkov, by aj naša duchovná služba mala mať ambíciu ponúknuť celkovú vstupnú informáciu o svojej činnosti a možnostiach využívania tejto služby. Tiež je tu vhodný priestor vstúpiť do vyučovacieho procesu v oblasti etiky práce príslušníka, či religionistiky.

Aktuálna situácia:

V rezorte MV SR je celkovo 5 vzdelávacích inštitúcií (Akadémia PZ v Bratislave, SOŠ PZ v Pezinku, Košiciach i v Bratislave a SOŠPO HaZZ v Žiline. Do vyučovacieho procesu duchovní vstúpili len na SOŠPO v Žiline, na Akadémii PZ v Bratislave a najnovšie aj na SOŠ PZ v Bratislave. Na všetkých školách sú zriadené kaplnky.

V rezorte MO SR je Akadémia OS generála M.R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, kde pôsobí vojenský duchovný a je zároveň začlenený aj do vyučovacieho procesu v predmete religionistika.

Vo vzdelávacom inštitúte ZVJS pôsobí miestny väzenský duchovný.

Priestor je napríklad v etickom vzdelávaní, pri zavádzaní etického kódexu do praxe. Pomoc pri vzdelávaní z oblasti religionistiky – spoločnosť je multikultúrna policajt a vojak potrebuje pri svojej práci základnú orientáciu v problematike náboženstiev a pod.

Odporúčania:

- a) Dôležitým pastoračným prostriedkom duchovného, ktorý pôsobí na škole je začlenenie sa do vyučovacieho procesu.*
- b) Prednášková činnosť duchovného je vhodná v oblasti etiky a religionistiky. Vhodný je aj seminár, kde by duchovný mohol informovať o duchovnej službe v jednotlivých rezortoch.*
- c) Vhodné je aj organizovanie rôznych náučných seminárov, púti alebo výletov pre študentov ako aj zamestnancov školy.*
- d) Na školách je aj potrebný stabilný časový priestor pre spoved', či individuálny rozhovor.*
- e) Úlohou duchovného je vytvárať atmosféru dôvery a priateľstva, aby študenti nemali zábrany navštíviť duchovného so svojimi problémami, či otázkami.*
- f) Kaplnka na škole je miestom, kde sa duchovný môže stretnúť s veriacimi študentmi a zamestnancami, čo môže vytvoriť hlbšie a priateľskejšie vzťahy na škole, ktoré sú nevyhnutné pre spoločnú evanjelizáciu a duchovné zázemie kňaza.*
- g) Organizovať pravidelné odborné stretnutia všetkých duchovných Ordinariátu, ktorí pôsobia na rezortných školách, kde si môžu vymieňať vzájomné skúsenosti ako aj spoločne pracovať na prednáškových, či pastoračných projektoch.*
- h) Nájsť priestor pre duchovného aj vo vzdelávacom programe colníkov.*

Pastoračná služba v rezortných nemocniciach

Na Slovensku máme aj rezortné nemocničné zariadenia: v rezorte MO SR je to vojenská nemocnica v Ružomberku a v rezorte MV SR je to nemocnica sv. Michala, a v rezorte MS SR je to nemocnica pre odsúdených v Trenčíne.

Vo vojenskej nemocnici v Ružomberku je zriadená kaplnka a duchovnú službu zabezpečuje diecézny kňaz. Zo strany BÚ je požiadavka na Ordinariát OS a OZ SR, aby si prevzal pastoračnú starostlivosť o rezortnú nemocnicu.

Nemocnica sv. Michala v Bratislave bola na konci roka 2015 otvorená ako novovybudovaná. Prebiehajú rokovania s vedením nemocnice so zaradením pastoračnej starostlivosti.

Odporúčania:

- a) Preveriť ako je realizovaná duchovná starostlivosť v jednotlivých rezortných nemocniciach.*
- b) Vytvoriť kaplnku na slávenie eucharistie v novopostavenej nemocnici sv. Michala v Bratislave.*
- c) Nájsť vhodný termín kedy ponúknuť duchovnú službu zamestnancom a pacientom nemocnice.*

- d) *Informácie ponúkať cez webovú stránku nemocnice, vhodnú informačnú nástenku vo vestibule, či zabezpečenie vstupnej informácie pre pacienta na jednotlivých oddeleniach vo forme vizitky, či malého letáku.*
- e) *Organizovať pravidelné odborné stretnutie pre kňazov ktorí pastoračne pôsobia v rezortných nemocniciach, alebo sa zúčastňovať na celoslovenských odborných seminároch s danou problematikou (organizované v rámci KBS).*
- f) *Ponúknuť čas pre slávenie Eucharistie aspoň jedenkrát v pracovnom týždni ako aj v nedeľu, či prikázaný sviatok.*

Pastoračná služba v rezortných liečebno-rehabilitačných centrách

Na Slovensku máme aj rezortné rehabilitačné centrá: v rezorte MO SR je to kúpeľno-liečebný ústav v Piešťanoch a Tatranských Zruboch. v rezorte MV SR je to kúpeľno-liečebný ústav v Trenčianskych Tepliciach a Bardejove a kúpeľno-rehabilitačný ústav v Liptovskom Jáne. V Tatranskej Lomnici a v Bardejove a v rezorte MS SR je to v liečebno-rehabilitačné stredisko Omšeni a v Kováčovej.

Odporúčania:

- a) *Zabezpečiť informáciu o sv. omšiach v miestnom kostole.*
- b) *Nechat' kontakt na príslušného duchovného Ordinariátu.*
- c) *Pokúsiť sa dohodnúť s miestnym kňazom o úpravu bohoslužieb, aby nekolidovali s večerou v rezortných zariadeniach (ak je to možné).*

PASTORAČNÉ PROSTRIEDKY

Pastoračný rozhovor ako základ pastoračnej starostlivosti

Pastoračný rozhovor je najobvyklejší a najpoužívanější prostriedok pastoračného pôsobenia. Pastoračný rozhovor môžeme vymedziť ako rozhovor, ktorý reaguje na situácie, želania a potreby toho, komu je poskytovaná pastoračná starostlivosť. Zmyslom pastoračného rozhovoru nie je vyriešenie problému, ani poučenie „klienta“, ale snaha dať človeku najavo, že od tejto chvíle nezostáva so svojím problémom sám. Cieľom, ktorý nemusí byť za každých okolností dosiahnutý, je aby klient našiel ako najdôležitejšieho a najmocnejšieho spojenca vo svojej situácii Boha – čím nie je vylúčená pomoc na ľudskej úrovni. Účelom rozhovoru je prispieť k ľudsky dôstojnému zvládnutiu situácie na úrovni viery svojho kolegu a má byť podporou jej ďalšieho rastu. Primárnym cieľom nie je ani evanjelizácia, ani náprava morálnych nedostatkov, ale ľudská pomoc človeku v jeho ťažkej situácii. Medzi základné princípy vedenia takéhoto rozhovoru patrí otvorenosť voči realite, bezpodmienečná sloboda a otvorenosť voči osobe. K týmto princípom je možné priradiť zodpovedajúce teologické kategórie: otvorenosť voči realite nachádza svoju analógiu v pravde; bezpodmienečná sloboda je príbuzná s teologickou kategóriou lásky a otvorenosť voči osobe v zmysle spoluprežívania.

Odporúčania:

- a) *Vytvárať kamarátske a kolegiálne vzťahy kňaza k príslušníkom, ktoré sú otvorené, srdečné a pomáhajúce.*
- b) *Nebudovať spoločenstvo s príslušníkmi tak, že sa im budeme chcieť priblížiť slovníkom alebo nesprávnymi spôsobmi (používanie vulgarizmov a pod.)*
- c) *Vyhýbať sa rozhovorom o druhých. Dôležitá je dôvera k duchovnému, zachovanie mlčanlivosti (spovedné tajomstvo) kňaza. Aby táto dôvera nebola oslabená cez prílišnú veľavravnosť.*
- d) *Ponúkať priestor na duchovný rozhovor, ktorý nech je slobodný, otvorený, empatický a zároveň dôverný a diskretný. Vedie k formovaniu zdravého svedomia, k modlitbe a dôvernému vzťahu s Pánom, ako aj k zmysluplnej askéze a ku správne zameranej apoštolskej aktivite. Duchovný rozhovor treba umožňovať zvlášť tým, ktorí nechcú alebo nemôžu prijať Sviatosť pokánia.*

Služba prítomnosťou

Ide o významnú formu služby, najviac cenenú asi v ozbrojených silách. Touto službou prítomnosti sa myslí prítomnosť na služobnej činnosti od aktívnej účasti, cez prítomnosť v spoločenskom a mimoslužobnom živote, až k vlastnej bohoslužobnej činnosti. Tu je možné hovoriť aj o zásadnej odlišnosti armádneho a policajného prostredia. Duchovný sa môže pýtať, ako sa darí? Zaujímať sa o človeka ako o človeka. V tej chvíli sú ľudia otvorenejší na rozhovor.

Odporúčania:

- a) *Duchovný by si mal vytvoriť plán pastoračných návštev.*
- b) *Ak je to len trochu možné, prijať pozvanie kolegov aj napriek tomu, že v programe nie je žiadna modlitba alebo svätá omša.*
- c) *Zúčastňovať sa na spoločných zamestnaniach.*
- d) *Kde je to vhodné ponúknuť konkrétnu pomoc v kolektíve.*
- e) *Veľkým svedectvom je to, keď na spoločnej aktivite je prítomný kňaz, ktorý svojim životom a gestami dosvedčuje duchovný rozmer svojho pôsobenia.*
- f) *Cez jednotlivých nadriadených vytvárať priestor, či možnosť na stretnutie príslušníkov s kňazom.*
- g) *Pastoračná prítomnosť, pastoračná návšteva (pracovisko, rodina,) pastoračný rozhovor, poradenstvo, krízová a postraumatická krízová intervencia, návštevy chorých (nemocnica, doma), detské tábory, duchovné obnovy, púte a iné spoločenské aktivity, kde je možné vytvoriť priestor pre stretnutie a rozhovor.*
- h) *Nech kňaz venuje patričnú starostlivosť príprave pohrebných homílií a pozostalým prejavuje spolucítenie, ľudské i kresťanské. Je vhodná účasť duchovného aj na pohreboch členov Ordinariátu, hoci nepredseda (predseda miestny farár, necirkevný pohreb).*
- i) *V niektorých útvaroch sa osvedčilo organizovanie zbierky šatstva pre núdznych alebo spoluúčasť na finančnej zbierke pre invalidného kolegu alebo pre rodinu príslušníka, ktorý zomrel.*

Služba liturgických úkonov ako vytváranie vzťahu k transcendentnu

Táto služba nachádza svoje uplatnenie pri významných udalostiach, ale aj pri pohrebných obradoch, napr. pri úmrtí príslušníka. Spomienkové bohoslužby môžu byť významnou pomocou v procese zmierňovania ľudských bolestí. Taktiež konanie bohoslužieb po náročných akciách (zabezpečovanie samitov, festivalov, zahraničných návštev a pod.)

Sviatosti

V našich podmienkach najčastejšie ide o sviatosť Krstu, Pokánia a Manželstva, ostatné menej.

Odporúčania:

- a) *Vhodne využiť stretnutia prípravy na Sviatosť krstu s rodičmi na to, aby sa posunuli aspoň o krôčik ďalej vo viere. Robiť to veľmi citlivo, nakoľko príchod dieťaťa do rodiny je veľká skutočnosť a vyžaduje si veľa starostlivosti. Minimálny čas predkrstnej katechézy nech trvá aspoň hodinu (na ktorej nech sa zúčastnia rodičia aj krstní rodičia). Zároveň je vhodné udržať kontakt s rodinou dieťaťa aj po prijatí Sviatosti krstu.*
- b) *Pri krste dospelého využiť individuálny prístup, aby čo najlepšie rozumel, čo prijíma a k čomu sa krstom zaväzuje.*
- c) *Ponúknuť možnosť Sviatosti pokánia pred sviatkami: Vianoce, Veľká noc, Pamiatka zosnulých... Mimo tohto obdobia ponúknuť aspoň nejaký priestor, dobré je keď je to pravidelný a stály termín.*
- d) *Pri príprave na Sviatosť manželstva máme veľkú výhodu v tom, že snúbencom sa môžeme venovať individuálne každej dvojici.*
- e) *Pokúsiť sa udržať kontakt s mladomanželmi aj po sobáší – navštíviť, poslať vianočný pozdrav a pod.*
- f) *Ohľadom prípravy detí a mládeže na prijatie sviatostí treba postupovať s pastoračnou múdrosťou (uprednostniť možnosť prípravy a prijatia sviatostí z ich rovesníkmi v civilnej farnosti, dĺžka a dôkladnosť našej katechézy nech nie je ani kratšia, ani nižšia ako príslušnej civilnej farnosti alebo diecézy).*
- g) *Jednotliví duchovní (aj za pomoci Ordinariátu, či vikariátov) nech dbajú, na vhodné miesto pre vysluhovanie sviatostí a eucharistie.*
- h) *S jednotlivými nadriadenými podľa miestnych možností, dohodnúť čas slávenia Eucharistie tak, aby sa ho mohli zúčastniť aj príslušníci a zamestnanci.*
- i) *Do ponuky pastoračnej služby patria aj liturgické úkony ako sú: pohreb, požehnanie osôb, kancelárií, domov, dopravných prostriedkov, či devocionálií...*

Služba skrytej modlitby ako nádeje pre človeka

Táto forma služby znamená modliť sa za každého príslušníka. Aj keď si to mnohokrát neuvedomujeme, ale práve takto sa vytvára zázemie pre aktívnu duchovnú službu v pracovnom prostredí. Je to špecifický nástroj každého duchovného. Niekedy sa stretáme s prípadmi, že sami príslušníci nás požiadajú o modlitbu. Treba poslúžiť nenásilnou a nenútenou formou.

Odporúčania:

- a) *Modlitba duchovného za problémy jednotlivých príslušníkov, ktorí prosia o modlitbu.*
- b) *Svätá omša obetovaná za príslušníkov personálnej farnosti je najplnšou formou modlitby za zverených veriacich.*
- c) *Vhodne informovať našich kolegov o tom, že sa za nich a ich rodiny modlíme.*
- d) *Organizovať stretnutia pri príležitosti slávania slávnostných sv. omší na sviatky patrónov jednotlivých rezortov (sv. Šebastián, sv. Juraj, sv. Michal, sv. Florián, sv. Matúš, sv. Ján Pavol II.).*
- e) *Nad'alej organizovať spoločné púte Ordinariátu do pútnických miest (Lurdy, Rím, Čenstochová, Zalavár, Levoča, Šaštín...).*

INSTRUMENTUM LABORIS k tretiemu tematickému okruhu PASTORAČNÁ STAROSTLIVOSŤ O RODINY

ÚLOHA RODÍN DOVNÚTRA I NAVONOK (EVANJELIZAČNÁ ÚLOHA)

Rodina je postavená na manželskej zmluve, ktorou muž a žena ustanovujú medzi sebou spoločenstvo celého života a ktorá svojou prirodzenou povahou je zameraná na dobro manželov, ako aj na plodenie a výchovu detí a Kristus ju medzi pokrstenými povýšil na hodnotu sviatosti. Preto medzi pokrstenými nemôže jestvovať platná manželská zmluva bez toho, aby zároveň nebola sviatosťou (CIC 1055, §1 a §2). Rodinu tvoria muž a žena spojení v manželstve spolu so svojimi deťmi. Táto inštitúcia rodiny si vyžaduje vážnosť i uznanie zo strany verejnej moci. Rodina sa má považovať za normálny vzťah a zároveň normatív pre spoločnosť, ktorá je vytvorená a postavená na vzájomných vzťahoch vytvárajúcich príbuzenstvo (KKC 2202).

Blaho človeka a ľudskej i kresťanskej spoločnosti úzko súvisí s priaznivým položením manželského a rodinného spoločenstva. Preto sa kresťania spolu so všetkými, čo majú toto spoločenstvo vo veľkej vážnosti, úprimne tešia rozmanitej pomoci, vďaka ktorej dnešní ľudia zveľaďujú tento zväzok lásky i úctu k životu a manželia i rodičia sa napomáhajú vo svojom vznešenom poslaní. Z toho všetkého očakávajú ešte väčšie dobrodenia a usilujú sa ich rozvíjať (GS 47).

Každý rodine ako spoločnosti s vlastnými základnými právami prislúcha právo slobodne usporadovať svoj domáci náboženský život pod vedením rodičov. Rodičom patrí ďalej právo určiť podľa svojho vlastného náboženského presvedčenia, akú náboženskú výchovu majú dostať ich deti. Občianska moc má teda uznávať právo rodičov na skutočne slobodnú voľbu škôl a ostatných výchovných prostriedkov... rodičovské práva sa porušujú, keď deti sú nútené navštevovať školské predmety, ktoré nezodpovedajú náboženskému presvedčeniu rodičov, alebo... je vylúčená akákoľvek náboženská výchova zo školskej sústavy (DH 5).

Keďže rodičia dali život svojim deťom, viaže ich veľmi vážna povinnosť poskytnúť svojmu potomstvu aj výchovu... Najmä v kresťanskej rodine, obdarenej milosťou a poslaním sviatostného manželstva, deti sa majú už od útleho veku učiť byť vnímavými voči Bohu, cítiť si ho a milovať aj bližného, súhlasne s vierou, ktorú prijali s krstom. V kresťanskej rodine si získavajú prvé skúsenosti o zdravej ľudskej spoločnosti, ako aj o Cirkvi. A napokon prostredníctvom rodiny sa pozvoľna uvádzajú do občianskeho spoločenstva a medzi ľud Boží. Nech si teda rodičia uvedomia, aký veľký význam má pravá kresťanská rodina pre život a rozvoj samého ľudu Božieho (GE 3).

Kresťanská rodina je spoločenstvom osôb, znakom a obrazom spoločenstva Otca a Syna v Duchu Svätom. Jej plodivá a výchovná činnosť je odrazom Otcovho stvoriteľského diela. Rodina je povolaná mať účasť na Kristovej modlitbe a obete. Každodenná modlitba a čítanie Božieho slova posilňujú v nej lásku. Kresťanská rodina vykonáva evanjelizačnú a misionársku činnosť (KKC 2205).

§ 1 Realizovať nauky ku Krstu, Birmovke a ku Eucharistii. Prehlbovať tak vieru príslušníkov Ordinariátu a aj ich rodinných príslušníkov. Zvlášť u dospelých katechumenov využívať priestor na ich hlbší apoštolát (viď téma IV. podľa základnej

schémy predmanželskej náuky). U dospelých katechumenov je minimálnou dobou formácie aspoň jeden rok intenzívnej prípravy.

§ 2 S veľkým citom a pochopením pristupovať k členom Ordinariátu, ktorí žijú v cirkevno-právne neregulárnych vzťahoch („nalomenú trstinu nedolomiť a hasnúci knôt nezhasiť...“). Pozývať všetkých do spolupráce na šírení dobrého diela šírenia Božieho kráľovstva v priestoroch i životoch našich príslušníkov Ordinariátu. Vysluhovanie Sviatosti krstu detí využiť na apoštolát a zorientovanie vo viere rodičov – príslušníkov Ordinariátu.

Odporúčania:

- a) *Vyhľadávať v našich rezortoch aktívne veriace rodiny a rozvíjať misijného ducha u týchto rodín. Využívať hlavne príležitosti krstu detí (i dospelých) k prebúdzaniu života viery u ostatných príslušníkov Ordinariátu.*
- b) *Povzbudzovať k náboženskej výchove detí príslušníkov v školách a využívať všetky možnosti rezortu k vysvetľovaniu právd viery (stránky rezortného internetu; spoločensko-vedné semináre; veliteľské prípravy, rôzne prednášky, či spoločné aktivity príslušníkov...*
- c) *Nedávať iné formy spolužitia na úroveň rodiny. Stávať sa i „mediátorom“ narušených manželských vzťahov príslušníkov Ordinariátu v prospech jednoty, odpustenia i dialógu.*

Pomoc rodinám príslušníkov Ordinariátu

Štvrté prikázanie objasňuje aj iné vzťahy v spoločnosti. Vo svojich bratoch a sestrách vidíme deti svojich rodičov; vo svojich bratrancoch a sesterniciach potomkov našich predkov; vo svojich spoluobčanoch synov našej vlasti; v pokrstených deti našej matky Cirkvi; v každej ľudskej osobe syna alebo dcéru toho, ktorý chce, aby sme ho nazývali „Otče náš“. Tým sa priznáva našim vzťahom k nášmu blížnemu osobný charakter. Blížny nie je nejaký „jedinec“ v ľudskom kolektíve; je to „niekto“, kto si pre svoj známy pôvod zasluhuje osobitnú pozornosť a úctu (KKC 2212).

Aktívni laici majú právo na primeranú odmenu podľa svojho postavenia, z ktorého môžu i pri dodržaní svetského práva slušne uspokojiť potreby vlastné i rodiny; majú tiež právo na sociálne, zdravotné i dôchodkové poistenie... (CIC 231 § 2).

Farár sa má starať, aby sa najsvätejšia Eucharistia stala stredobodom farského zhromaždenia veriacich; má sa snažiť, aby sa veriaci sýtili nábožným slávením sviatostí a osobitne aby často pristupovali k sviatostiam najsvätejšej Eucharistie a pokánia; takisto sa má usilovať, aby veriaci boli vedení k modlitbe konanej aj v rodinách a aby sa vedome a aktívne zúčastňovali na posvätnnej liturgii, ktorú farár musí vo svojej farnosti riadiť pod autoritou diecézneho biskupa, a je viazaný dozeráť, aby sa nevkradli zlozvyky (CIC 528 § 2).

Vzájomná závislosť ľudí sa stále zväčšuje. Pozvoľna sa rozširuje na celý svet. Jednota ľudskej rodiny, ktorá zhromažďuje ľudí s rovnakou prirodzenou dôstojnosťou, zahŕňa v sebe aj univerzálne spoločné dobro. Toto dobro vyžaduje takú organizáciu spoločenstva národov, ktorá by bola schopná „postarať sa o rozličné potreby ľudí, a to tak v oblasti sociálneho života, kam

patrí výživa, zdravie, výchova..., ako aj v niektorých osobitných situáciách, ktoré sa miestami môžu vyskytnúť, ako napríklad potreba...poskytnúť pomoc v biele utečencom roztrúseným po celom svete alebo pomáhať vystaľovalcom a ich rodinám (KKC 1911).

Je úlohou kňazov, po nadobudnutí potrebného vzdelania o rodinných otázkach, napomáhať povolanie manželov v ich manželskom a rodinnom živote rozmanitými pastorálnymi prostriedkami, hlásaním slova Božieho liturgickým kultom a inou duchovnou pomocou, priateľsky a trpezlivo ich posilňovať v ťažkostiach a upevňovať v kresťanskej láske, aby sa vytvárali naozaj šťastné rodiny (GS 52).

Klerici, žijúci v celibáte a v manželstve (posvätení praxou prvotnej Cirkvi a cirkví východných), musia žiariť ozdobou čistoty (CCEO 373 a 374). Vo vedení rodinného života a tiež výchove detí, ženatí klerici majú dávať žiarivý príklad ostatným veriacim v Krista (CCEO 375).

§ 3 Pre podporu a zachovanie rodiny ponúkať:

- pomoc zo strany odborníkov (veriacich psychológov i veriacich lekárov ...),
- svedectvo aktívne žijúcich manželských párov z miestnych farností (aj z Ordinariátu),
- účasť na slávení Eucharistie podľa možností jednotlivých rezortov i pracovísk,
- permanentnú možnosť pristupovania ku sviatosti zmierenia,
- kontakt rodinám služobne vzdialených príslušníkov s úmyslom spoznávať a následne vytvárať „bunky vzájomnej pomoci“,
- priestor pre rozhovor a hľadanie pomoci v pracovnej i mimopracovnej dobe.

Odporúčania:

- a) *Zo strany kaplánov neustále hľadať možnosti aj na stretanie sa v kruhu rodín príslušníkov Ordinariátu (možnosť pastoračných rozhovorov, návšteva na miestach výkonu služby, slávenie svätej omše pre príslušníkov Ordinariátu počas pracovnej doby ...).*
- b) *Koordinovať spoluprácu medzi kaplánmi rezortu, s úmyslom pomáhať rodinám služobne vzdialených príslušníkov Ordinariátu (najmä v čase misie).*

KOOPERÁCIA RODÍN PRÍSLUŠNÍKOV ORDINARIÁTU S DIECÉZNYM FARSKÝM SPOLOČENSTVOM

Farár je na základe svojej úlohy viazaný starať sa o katechetické formovanie dospelých, mládeže a detí a na tento cieľ si má za spolupracovníkov pribrať klerikov, pridelených do farností, členov inštitútov zasväteného života a spoločností apoštolského života s ohľadom na povahu každého inštitútu, ako aj laických veriacich, predovšetkým katechistov; tí všetci, ak nie sú zákonne hatení, sa nemajú zdráhať ochotne poskytnúť pomoc. Má napomáhať a podporovať úlohu rodičov v rodinnej katechéze (CIC 776).

V Cirkvi môžu veriaci laici podľa právnej normy spolupracovať na vykonávaní moci spravovať, a to svojou prítomnosťou na partikulárnych konciloch, diecéznych synodách

a v pastoračných radách; účasťou na vykonávaní pastoračnej služby v niektorej farnosti, spoluprácou v ekonomických radách, účasťou na cirkevných súdoch atď. (KKC 911).

Farnosť je určité spoločenstvo veriacich natrvalo ustanovené v partikulárnej cirkvi, o ktoré je pastoračná starostlivosť pod autoritou diecézneho biskupa zverená farárovi ako jeho vlastnému pastierovi. Je miestom, kde všetci veriaci môžu byť zhromaždení na slávenie nedeľnej Eucharistie. Farnosť uvádza kresťanský ľud do riadneho liturgického života a zhromažďuje ho na spomínané slávenie; vyučuje spásenosné Kristovo učenie; praktizuje Pánovu lásku v dobrých a bratských skutkoch (KKC 2179).

Všetko duchovné dianie má sa diať vždy v jednote s miestnym diecéznym biskupom (ordinárom), nakoľko práve biskupi sú nositelia plnosti Kristovho kňazstva a zárukou pravovernosti Kristovho učenia. Sú predĺženou rukou učiteľského úradu Cirkvi v jednotlivých diecézach. Pastierska úloha učiteľského úradu je zameraná na bdelosť, aby Boží ľud zostával v pravde, ktorá oslobodzuje. Kristus vybavil pastierov pre túto službu charizmou neomylnosti vo veciach viery a mravov (KKC 890). Zároveň biskup je správcom milosti najvyššieho kňazstva, predovšetkým v Eucharistii, ktorú on sám obetuje a ktorej obetovanie zabezpečuje prostredníctvom kňazov, svojich spolupracovníkov. Eucharistia je totiž stredobodom života partikulárnej cirkvi. Biskup a kňazi posväcujú Cirkev svojou modlitbou a svojou prácou, službou slova a vysluhovaním sviatostí. Posväcujú ju aj svojim príkladom „nie ako páni nad dedičným podielom, ale ako vzor stáda“, aby tak „spolu so sebe zvereným stádom dosiahli večný život“ (KKC 893).

Univerzálna Cirkev ako spoločenstvo sa prejavuje a uskutočňuje v rozmere diecéznych spoločenstiev a tie sú pastoračne rozdelené na menšie jednotky, z ktorých osobitnú dôležitosť má farské spoločenstvo... Miestne Cirkvi sú stále tým najpôsobivejším, bezprostredným a najúčinnjším nástrojom rodinnej pastorácie. V tomto zmysle každá miestna cirkev a najmä každé farské spoločenstvo si má čím viac uvedomovať milosť a zodpovednosť, ktorú prijíma od Pána na to, aby rozvíjala pastoračnú činnosť. Každé plánovanie riadne organizovanej pastoračnej práce na akejkol'vek úrovni musí brať do úvahy aj pastoráciu rodín (FC 70).

V Cirkvi si zaslúžia uznanie mnohé cirkevné spoločenstvá, skupiny a početné hnutia, ktoré sa rôznym spôsobom, z rozličných pohnútok a na rozličnej úrovni venujú rodinnej pastorácii... ich úlohou bude vzbudzovať živý pocit spolupatričnosti s inými, viesť k životu podľa evanjelia a viery Cirkvi, formovať svedomie v duchu kresťanských čností, a nie podľa názorov verejnej mienky, podnecovať na skutky vzájomnej lásky a voči iným mať otvorené srdce, ktoré robí z kresťanských rodín pravý zdroj svetla a zdravý kvas pre ostatných (FC 72).

§ 4 Ordinariátni kňazi nech úzko spolupracujú s miestnymi katolíckymi duchovnými a nech spoznávajú možnosti spolupráce (najmä slávenie Eucharistie i vysluhovanie Sviatosti zmierenia). Primeranou formou pomoci miestnym duchovným mesta, dekanátu, či kraja využívať dobré a osvedčené formy ich pastorácie.

§ 5 Podporovať zapájanie rodín Ordinariátu do života aktívnych spoločenstiev územnej farnosti.

Odporúčania:

a) Intenzívne podporovať stretnutia rodín vo farských i ordinariátnych spoločenstvách.

- b) *Podporovať aktívnou účasťou stretanie spoločenstiev rodín pri spoločnej modlitbe (modlitby otcov, modlitby matiek...) aj pod vedením ordinariátnych kňazov.*
- c) *Zapájať ordinariátne spoločenstvá rodín aj do vonkajších prejavov života územných farností (ako napr. pravidelné „krížové cesty vojakov a policajtov“ v pôste...).*

PRÍPRAVA NA MANŽELSTVO

Sprevádzanie (najmä mladých) rodín; zdôrazňovanie vážnosti sviatostného manželstva pre veriacich príslušníkov Ordinariátu (záujem o pomoc a snaha zorientovať rozvedené rodiny, neúplné rodiny, život vo voľných zväzkoch i prípady homosexuality).

„Boh je láska.“ (Jn 4,8)... ľudskú prirodzenosť muža a ženy stvoril na svoj obraz... Preto láska je hlavným a prirodzeným povolaním každého človeka. Kresťanstvo pozná dva spôsoby realizácie povolania ľudskej osoby v jej celistvosti k láske : manželstvo a panenstvo. Sexualita sa prejavuje ľudským spôsobom, ak sa muž a žena úplne zaväzujú jeden druhému až do smrti. Plné telesné oddanie by bolo klamstvom, keby nebolo znamením a ovocím celého osobného darovania sa..., keby si človek niečo podržal pre seba, hoci len možnosť rozhodnúť sa neskôr inak, už by sa plne nedaroval... preto jediným „miestom“, kde sa môže udiať toto darovanie sa v celej svojej pravde, je manželstvo... Manželská ustanovizeň nie je nanútenie vonkajšej formy, ale vnútorná požiadavka zmluvy manželskej lásky..., zabezpečuje ju pred akýmkoľvek subjektivismom a relativizmom, a robí ju účastnou na stvoriteľskej Múdrosti (FC 11).

Duchovní pastieri majú záväzok starať sa, aby boli veriaci v Krista pripravení na manželský stav:

1.) kázaním a katechézou prispôsobenou mládeži a dospelým, ktorými veriaci v Krista majú dostávať poučenie o význame kresťanského manželstva, o vzájomných povinnostiach manželov a tiež o základnom práve a povinnosti, ktoré rodičia podľa možností majú ohľadom starostlivosti o fyzickú, psychickú, náboženskú, mravnú, spoločenskú a kultúrnu výchovu detí;
 2.) osobitným poučením snúbencov o manželstve, ktorým sa majú pripraviť na nový stav. Vrelo sa odporúča katolíckym snúbencom, aby počas slávania manželstva prijali Božskú Eucharistiu. Avšak po slávení manželstva majú duchovní pastieri poskytovať manželom pomoc, aby verným zachovávaním a ctením manželskej zmluvy dosahovali v rodine každý deň svätejší a plnší život (CCEO 783, §1§2§3).

Boh vo svojom milosrdenstve neopustil hriešneho človeka. Utrpenia, ktoré nasledovali po hriechu „bolesti pôrodu“ (Gn 3,16) a práca „v pote tváre“ (Gn 3,19) sú aj prostriedkami, ktoré obmedzujú zhubné následky hriechu. Po páde manželstvo pomáha prekonávať uzatváranie sa do seba, egoizmus, vyhľadávanie vlastného pôžitku a otvárať sa druhému, vzájomnej pomoci a darovaniu seba samého (KKC 1609).

Podľa príkladu dobrého pastiera vyžaduje sa ešte pohotovejšia, múdrejšia a prezieravejšia pastoračná starostlivosť o tie rodiny, ktoré musia čeliť – nezávisle od vlastnej vôle, alebo pod tlakom - ťažkým situáciám : rodiny tých, čo sa vysťahovali za prácou; rodiny tých, čo sú na dlhý čas vzdialení, ako sú dôstojníci, námorníci a cestovatelia; rodiny väzňov, utečencov a vyhnanecov; rodiny izolované vo veľkomestách; rodiny neúplné alebo bez jedného z rodičov... rodiny, ktoré majú sťažený styk s farnosťou; rodiny vystavené násiliu... všetci títo musia nájsť všade v Cirkvi svoju vlasť. To je prirodzená úloha Cirkvi, pretože je znamením jednoty v rôznosti. Pokiaľ je to možné, majú sa o nich starať kňazi ich vlastného obradu, kultúry

a jazyka... Vážny problém tvoria rodiny, ktoré sú ideologicky rozdelené... vyžaduje sa osobitná pastoračná starostlivosť... veriacich treba posilňovať vo viere a podporovať v kresťanskom živote. Aj keď stránka verná katolíckej viere nemôže ustupovať, predsa len musí udržiavať živý dialóg s druhou stránkou. Preto treba rozmnožovať prejavy lásky a úcty s pevnou nádejou, že sa môže zachovať jednota...(FC 77). Špecifikom je rastúci počet miešaných manželstiev medzi katolíkmi a pokrstenými kresťanmi nekatolíkmi, ako aj medzi katolíkmi a nepokrstenými, ktorý si tiež vyžaduje osobitnú pastoračnú starostlivosť. Ide v podstate o 3 hlavné témy : 1. záväzok katolíckej stránky slobodne vyznávať vieru, pokrstiť deti a vychovávať v katolíckej viere; 2. nebezpečenstvo porušovania náboženskej slobody u katolíckej stránky nespravodlivým nátlakom, zameraným na zmenu náboženského presvedčenia manželského partnera; 3. Kladenie prekážok slobodnému prejavovaniu viery v praktickom náboženskom živote. Svetielkom v živote miešaných manželstiev môže byť ekumenický prvok a to za predpokladu, že obaja kresťanskí manželia plne a verne prežívajú svoje náboženské povinnosti vo viere. Vtedy treba hľadať, i keď to nie je vždy ľahké – srdečnú spoluprácu medzi katolíckym a nekatolíckym duchovným pastierom, a to už od prípravy na manželstvo a samého sobáša (FC 78).

Biskupská synoda (z roku 1980) vo svojej starostlivosti o ochranu rodiny pozorne zvážila niektoré situácie, ktoré sú z náboženskej a často i občianskej stránky nenormálne, lebo pôsobia značnú škodu rodine i spoločnosti : *manželstvo na skúšku, voľná láska, katolíci žijúci iba v civilnom manželstve, rozlúčení a rozvedení, ale znova nesobášení, rozvedení a znova civilne sobášení...* (FC 79-85). Voľný zväzok (voľná láska) jestvuje vtedy, keď muž a žena odmietajú dať právnu a verejnú formu vzťahu, ktorý zahŕňa v sebe sexuálnu intimitu. Výraz „voľný zväzok“ je zavádzajúci. Čo môže znamenať akýkoľvek zväzok, v ktorom sa osoby navzájom nezaväzujú a tým dokazujú nedostatok dôvery k druhému, k sebe alebo v budúcnosť? Výraz „voľný zväzok“ sa vzťahuje na rozličné situácie : konkubinát, odmietanie manželstva ako takého, neschopnosť zaviazat' sa dlhodobými záväzkami. Všetky tieto situácie urážajú dôstojnosť manželstva, ničia samu ideu rodiny a oslabujú zmysel pre vernosť. Sú v rozpore s morálnym zákonom : pohlavný úkon má mať svoje miesto jedine v manželstve. Mimo neho je vždy ťažkým hriechom a vylučuje zo sviatostného prijímania (KKC 2390).

Všetky tieto prejavy sú ťažkým hriechom a vylučujú zo sviatostného prijímania. Naopak dobrovoľné vzdanie sa takýchto prejavov so znášaním následkov a zotrvaním v dobrovoľnej sexuálnej zdržanlivosti otvára pre veriaceho katolíka cestu späť k plnosti milostí v Kristovej cirkvi. Stále platí, že keď muž prepustí manželku, nie je mu dovolené, aby si vzal inú; ani nie je dovolené, aby si iný vzal za manželku takú, ktorú manžel odpudil (KKC 2384). Sú však situácie, v ktorých sa manželské spolužitie stáva z najrozličnejších dôvodov prakticky nemožným. V takýchto prípadoch Cirkev pripúšťa fyzickú rozluku manželov a koniec spolužitia. Pred Bohom však manželia neprestávajú byť manželom a manželkou; nemôžu uzavrieť nový zväzok. V takejto ťažkej situácii najlepším riešením by bolo zmierenie, ak je to možné. Kresťanské spoločenstvo je povolané pomáhať týmto osobám, aby kresťanský prežívali svoju situáciu verní svojmu manželskému zväzku, ktorý ostáva nerozlučiteľný (KKC 1649). Napokon však stále platí, že nik nie je na tomto svete bez rodiny, lebo Cirkev je domovom a rodinou pre všetkých, najmä však pre tých, čo „sa namáhajú a sú preťažení“(FC 85).

Homosexualita... odporuje prirodzenému zákonu. Odlučuje pohlavný úkon od predávania života. Nie je plodom skutočného citového i pohlavného dopĺňovania sa. V žiadnom prípade nemôže byť schvaľovaná (KKC 2357). Táto objektívne nezriadená náklonnosť je pre väčšinu z nich skúškou. Treba ich prijímať s úctou, súcitom a jemnosťou a vyhýbať sa akémukoľvek náznaku nespravodlivej diskriminácie voči nim. Aj tieto osoby sú povolané plniť vo svojom

živote Božiu vôľu, a ak sú kresťanmi, spájať s Pánovou obetou na kríži ťažkosti, s ktorými sa môžu stretnúť v dôsledku svojho stavu (KKC 2358).

Predmanželská náuka

§ 6 Katechetická príprava na manželstvo musí obsahovať uvedených deväť tém. V akom časovom usporiadaní sa poskytnú, závisí od možnosti snúbencov, prípadne i kňaza. Odporúča sa, aby príprava začala najneskôr tri mesiace pred sobášom.

§ 7 Témy predmanželskej náuky:

- 1. stretnutie:** Povolanie k manželstvu, predpoklady dobrého manželstva.
- 2. stretnutie:** Ľudská pohlavnosť, rozdielnosť a doplnkovosť muža a ženy.
- 3. stretnutie:** Manželská láska.
- 4. stretnutie:** Komunikácia v manželstve a riešenie konfliktov.
- 5. stretnutie:** Kresťanská viera.
- 6. stretnutie:** Kresťanská mravnosť a kresťanský štýl v rodine.
- 7. stretnutie:** Zodpovedné rodičovstvo, prirodzené metódy plánovania rodičovstva.
- 8. stretnutie:** Príprava na rodičovstvo a výchovu detí.
- 9. stretnutie:** Sviatostí, Sviatosť manželstva.

Náuka pred prijatím iníciačných sviatostí

§ 8 Katechetická príprava na prijatie iníciačných sviatostí má obsahovať uvedených osem tém v stanovenom časovom horizonte, určenom rozhodnutím KBS.

§ 9 Témy náuky (k iníciačným sviatostiam):

- 1. stretnutie:** Úvodné zoznámenie kaplána s kandidátom (-tmi) prijatia sviatostí, vzájomná výmena kontaktných údajov (kontakt cez mobil, e-mail...).
- 2. stretnutie:** Preberanie hlavných právd viery a krátky prehľad svetových náboženstiev.
- 3. stretnutie:** Vysvetľovanie vyznania viery s poukázaním na historické i súčasné bludné učenia mimo viery.
- 4. stretnutie:** Vovádzanie do sveta Biblie a základné biblické dejiny spásy od Starého zákona po Nový zákon.

5. stretnutie: Desatoro Božích prikázaní s rozlíšením ľahkých a ťažkých hriechov + vysvetlenie genealógie ľudského hriechu.

6. stretnutie: Prehľad sviatostí s dôrazom na sviatosť krstu, birmovania, zmierenia i Eucharistie s vysvetlením obradovej (liturgickej) časti + vysvetlenie rôznorodosti obradov Katolíckej cirkvi.

7. stretnutie: Život modlitby, jeho formy, spôsoby i praktické rady pre život kresťana v dnešnej spoločnosti.

8. stretnutie: Krátky pohľad na dokumenty Cirkvi z pohľadu života viery kresťana v dnešnej dobe (encykliky, exhortácie, apoštolské listy, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Kódex cirkevného práva i odporúčania KBS...) + prebrať partikulárne právo Ordinariátu OS a OZ SR.

Odporúčania:

- a) *Venovať sa rodinám prežívajúcim krízu vzťahov a hodnôt. Spolupracovať s kresťanskými lekármi, psychológmi a pod. v starostlivosti o zdravú kresťanskú rodinu.*
- b) *Ponúkať kurzy a iné aktivity na podporu manželských vzťahov. Z množstva hromadných aktivít, ktoré ponúkajú diecézy, farnosti ... je potrebné predložiť ordinárovi návrhy aktivít na podporu manželstva a rodiny, ktoré budú uverejnené na webových stránkach Ordinariátu a vikariátov.*
- c) *Nezabúdať aj na starostlivosť o nesviatosťné manželstvá. Venovať sa aj im a s láskou im približovať krásu a hodnotu sviatosťného manželstva. Povzbudzovať ich, aby napätie medzi týmto ideálom a ich realitou prežívali v duchu pokánia a s nádejou na Božie milosrdenstvo.*
- d) *Ponúkať primeranú literatúru, ktorá pojednáva o témach manželstva a rodiny (Sväté Písmo, osvedčená ordinariátna kniha Mozaika pravdy; modlitebná knižka Kresťan v uniforme ...).*

VÝCHOVA V RÁMCI RODÍN (AKO MY MÔŽEME POMÔCŤ)

Rodičia sú prví zodpovední za výchovu svojich detí...vytvárajú rodinu, kde vládne ako pravidlo nežnosť, odpustenie, úcta, vernosť a nezištná služba (KKC 2223). Majú začať s výchovou detí k viere už v ich najútlejšom veku. Táto výchova sa uskutočňuje už vtedy, keď si členovia rodiny pomáhajú rásť vo viere svedectvom kresťanského života podľa evanjelia. Rodinná katechéza predchádza, sprevádza a obohacuje iné spôsoby poučovania vo viere. Je poslaním rodičov naučiť svoje deti modliť sa a pomáhať im odhaliť svoje povolanie Božích detí. Farnosť je eucharistické spoločenstvo a srdce liturgického života kresťanských rodín; je osobitne vhodným miestom na katechézu detí i rodičov (KKC 2226). Rodina je prirodzené prostredie na uvedenie ľudskej osoby do solidarity a do spoločenských zodpovedností. Rodičia majú deti naučiť, aby sa vyvarovali nebezpečenstiev a nemravností, ktoré ohrozujú ľudskú spoločnosť (KKC 2224).

„My“ rodičov, manžela a manželky, sa rozvíja pomocou zrodenia a výchovy na „my“ rodiny, ktoré sa spája s predchádzajúcimi generáciami a otvára sa postupnému rozširovaniu. V tomto

ohľade zohrávajú osobitnú úlohu z jednej strany rodičia rodičov, z druhej strany deti detí... Cirkev si praje vychovávať predovšetkým prostredníctvom rodiny, ktorá je na to usposobená sviatosťou manželstva a „milosťou stavu“, ktorá z neho vyplýva, ako aj špecifickou „charizmou“, ktorá je vlastná celému rodinnému spoločenstvu... Náboženská výchova a katechéza detí dávajú rodine v rámci Cirkvi miesto pravého subjektu evanjelizácie a apoštolátu. Ide o právo, ktoré je dôverne späté s princípom náboženskej slobody... V súvislosti s výchovou nesmie sa zabúdať na podstatnú otázku, ktorú predstavujem voľba povolania a zároveň aj príprava na manželský život. Príprava na budúci život v dvojici je predovšetkým úlohou rodiny. Len duchovne zrelé rodiny sa môžu primerane zmocniť tejto úlohy. Takáto *solidarita medzi rodinami* je cennou formou *apoštolátu rodín* medzi sebou (LR 16).

Je úlohou kňazov, po nadobudnutí potrebného vzdelania o rodinných otázkach, napomáhať povolanie manželov v ich manželskom a rodinnom živote rozmanitými pastoraálnymi prostriedkami, hlásaním slova Božieho liturgickým kultom a inou duchovnou pomocou, priateľsky a trpezlivo ich posilňovať v ťažkostiach a upevňovať v kresťanskej láske, aby sa vytvárali naozaj šťastné rodiny. Rozličné diela, hlavne rodinné združenia, nech sa vynasnažia vzdelávaním a svojou činnosťou povzbudzovať mladých aj manželov, najmä nedávno zosobášených, a nech sa ich usilujú vychovávať k manželskému, spoločenskému a apoštolskému životu (GS 52).

Výchovná povinnosť sa týka v prvom rade rodiny, ale musí ju napomáhať celá spoločnosť. Preto okrem práv rodičov a tých, ktorým oni zveria časť svojich vychovávateľských povinností, isté povinnosti a práva má na poli výchovy aj občianska spoločnosť, ktorá sa má starať o záujmy všeobecného dobra v časných veciach - chrániť povinnosti a práva rodičov a ostatných výchovných činiteľov; postarať sa o výchovu tam, kde rodičia neplnia úlohu... Vychovávateľská povinnosť sa týka Cirkvi, keď poskytuje výchovu prenikajúcu život ľudí duchom Kristovým. Ponúka svoju službu všetkým národom, aby napomáhala celkovú dokonalosť ľudskej osobnosti, ako aj dobro pozemskej spoločnosti a budovala lepší svet. Pri plnení svojho výchovného poslania Cirkev sa usiluje používať všetky vhodné prostriedky, ale najväčšiu pozornosť venuje na prvom mieste vyučovaniu katechizmu. Katechéza osvecuje a posilňuje vieru, udržuje život podľa ducha Kristovho, privádza k povedomej a činnej účasti na liturgickom tajomstve a pobáda k apoštolskej činnosti (GE 3,4).

Aj mediálna výchova je nesmierne dôležitá, zvlášť v dnešných časoch. Koncil k tejto téme poznamenáva: Záujemcovia, najmä tí mladší, nech sa usilujú zvyknúť si používať tieto prostriedky (masovo komunikačné) s mierou a sebaovládaním. Okrem toho nech sa usilujú dôkladne pochopiť, čo videli, počuli alebo čítali. Nech diskutujú o tom s vychovávateľmi a odborníkmi a nech sa naučia utvárať si správny úsudok. Rodičia nech zas pamätajú, že majú povinnosť svedomite bedliť, aby nemali prístup do domácnosti predstavenia, časopisy a pod., ktoré urážajú vieru a mravy, a aby ich deti nevyhľadávali ani inde takéto veci (IM 10).

Farár, aby horlivo vykonával úrad pastiera, sa má usilovať poznať veriacich, zverených do jeho starostlivosti; preto má navštevovať rodiny, mať účasť na starostiach, súženiach a najmä na žiaľoch veriacich a v Pánovi ich posilňovať, ako aj múdro naprávať, keď v niečom pochybili... a v rodine má podporovať vzrast kresťanského života (CIC 529, §1). Farár má uznávať a napomáhať vlastný diel, ktorý majú v poslaní Cirkvi laickí veriaci, podporujúci ich združenia s náboženskými cieľmi. Má spolupracovať so svojim biskupom a s presbyteriím diecézy a snažiť sa, aby sa veriaci starali o farské spoločenstvo, aby sa cítili členmi tak diecézy, ako aj

celej Cirkvi a aby sa na dielach, ktoré toto spoločenstvo majú napomáhať, zúčastňovali alebo ich podporovali (CIC 529, §2).

§ 10 Zapojiť sa občas aj do výchovného procesu miestnych škôl. Motivujúcimi prednáškami objasňovať špecifické poslanie Ordinariátu OS a OZ SR.

§ 11 Podporovať u detí a mládeže príslušníkov Ordinariátu OS a OZ SR patričnú hrdosť nad poslaním svojich rodičov, a tak v nich vytvárať povedomie prináležania do veľkej rodiny Ordinariátu.

Odporúčania:

- a) *Povzbudzovať rodičov k prihláseniu ich detí na hodiny náboženskej výchovy a tiež k výberu cirkevnej školy, ak je takáto možnosť v okolí.*
- b) *Pri formácii rodín počas pravidelných spoločných stretnutí využívať prítomnosť ženatých gréckokatolíckych kňazov Ordinariátu.*

FORMÁCIA V RÁMCI RODÍN K ZASVÄTENÉMU ŽIVOTU I K SVIATOSTNÉMU MANŽELSKÉMU ŽIVOTU

Tábory, stretnutia rodín, spoločenské výlety, iné duchovné, alebo voľno - spoločenské aktivity

Niektoré spoločnosti, ako rodina a štát, bezprostrednejšie zodpovedajú ľudskej prirodzenosti. Človek ich potrebuje. Aby sa čím väčšiemu počtu jednotlivcov umožnila účasť na spoločenskom živote, treba napomáhať vytváranie slobodne volených združení a inštitúcií „s cieľmi ekonomickými, sociálnymi, kultúrnymi, rekreačnými, športovými, profesionálnymi a politickými, a to tak vnútri politických spoločenstiev, ako aj na celosvetovej úrovni“. Táto „socializácia“ (v zmysle združovania) vyjadruje zároveň prirodzený sklon, ktorý pobáda ľudí združovať sa na dosiahnutie cieľov, ktoré presahujú možnosti jednotlivca. Rozvíja schopnosti osoby najmä jej schopnosť iniciatívy a zmysel pre zodpovednosť. Pomáha chrániť jej (ľudské) práva (KKC 1882).

Celému kresťanskému spoločenstvu pripadá povinnosť rozvíjať povolania, aby v celej Cirkvi boli dostačujúco zabezpečené potreby posvätnej služby; túto povinnosť majú zvlášť kresťanské rodiny, vychovávateľia a osobitným spôsobom kňazi, predovšetkým farári. Diecézni biskupi majú poučać ľud o význame posvätnej služby a o potrebe služobníkov v Cirkvi a majú podnecovať a podporovať podujatia na rozvíjanie povolání (CIC 233, §1,§2).

Povinnosť napomáhať povolania sa týka celej kresťanskej pospolitosti, ktorá sa má o ne pričiňovať najprv dôsledným kresťanským životom. V tomto ohľade najviac môžu urobiť rodiny preniknuté duchom viery, lásky a nábožnosti... Všetci kňazi majú čo najviac prejavovať svoju apoštolskú horlivosť napomáhaním povolání a nech priťahujú srdcia mladíkov ku kňazstvu prostotou a pracovitosťou svojho radostným duchom tráveného života, ako aj vzájomnou kňazskou láskou a družnou bratskou spoluprácou. Biskupi zas majú povzbudzovať svoje stádo a starať sa o spojenie všetkých síl a úzku spoluprácu pri získavaní povolání... Svätá cirkevný snem odporúča predovšetkým tradičné prostriedky tejto spolupráce všetkých, teda vrúcne

modlitby, kresťanské pokánie a čoraz dôkladnejšie poučovanie veriacich o potrebe, povahe a vznešenosti kňazského povolania pomocou kázní, katechéz, ako aj rozličnými spoločenskými komunikatívnymi prostriedkami (OT 2).

Kňazi a kresťanskí vychovávatelia nech vyvíjajú vážne úsilie v záujme ďalšieho rozvoja náležite a starostlivo vybraných rehoľných povolaní, ktorý by plne zodpovedal potrebám Cirkvi (PC 24).

§ 12 Ordinariátni kňazi nech pristupujú k deťom s vedomím, že svojim príkladom pôsobia na formovanie duchovného života detí príslušníkov Ordinariátu.

§ 13 Podporovať rast detí vo viere na všetkých spoločenských aktivitách Ordinariátu. Dbat' na dôkladnú prípravu letných detských táborov so zameraním na kresťanskú formáciu detí príslušníkov Ordinariátu.

§ 14 Prostredníctvom detí apoštolovať aj ich rodičov.

§ 15 Nezabúdať udržiavať kontakt s deťmi a ich rodičmi aj po skončení letných detských táborov.

Odporúčania:

- a) *Zo strany ordinariátnych kňazov využívať každú príležitosť na spoločnú modlitbu v rodinách a s rodinami, na spoločné slávenie Eucharistie i spoločných posvätných modlitieb Cirkvi, organizovanie spoločných modlitieb Sv. ruženca i Pobožnosti krížovej cesty... a časté vysluhovanie Sviatosti zmierenia spojenú s duchovným vedením pre jednotlivcov.*

Kresťanský význam kríža v živote manželstva a rodiny

Pracovné podmienky mnohých príslušníkov Ordinariátu nesú so sebou aj záťaže pre manželský a rodinný život (nedostatok času pre rodinu, profesionálna deformácia, pobyt jedného z manželov na misií, vyčerpanosť...).

§ 16 Povzbudzovať príslušníkov Ordinariátu z jednotlivých rezortov k udržaniu a upevneniu manželstva a rodiny a to aj za cenu zvýšeného úsilia a sebaobety. V tejto súvislosti je dôležité dbať na mravnosť svojich myšlienok, slov a správania sa a pričiňovať sa aj o morálne ovzdušie na pracovisku.

Zvládanie námah a sebazaprení vyplývajúcich z vernej lásky voči Pánu Bohu a rodine predpokladá chápanie významu kríža a čerpanie z Kristovej obety a jeho víťazstva nad zlom a smrťou.

§ 17 Je úlohou zvlášť kňazov objasňovať dôvody viery a viesť ľudí k spolupráci s Božou milosťou.

Život veriaceho vojaka v misiách (odporúčania)

- 1. Kvôli udržaniu a prehĺbeniu sviatostného života vyhl'adať a vytvoriť si kontakt s vojenským katolíckym duchovným v misii** (*v prvom rade so slovenským vojenským kaplánom Ordinariátu; v prípade neúčasti slovenského kaplána na misii vyhl'adať katolíckeho vojenského kaplána iných koalíčných armád – zväčša z USA...*).
- 2. Informovať sa o aktivitách katolíckej duchovnej služby v misii a aktívne sa ich zúčastňovať.**
- 3. Vytvárať kontakty s rovnako veriacimi vojakmi počas spoločných bohoslužieb i počas osobného voľna** (*nehanbiť sa prejavíť svoju vieru na pracovisku i na ubytovacej jednotke napr. náboženským obrazom, či krížom...*).
- 4. Využívať internet na komunikáciu s rodinou v maximálne možnej miere** (*skype, e-mail*) **a tiež využívať aj možnosť telefonického spojenia, ktoré poskytujú OS SR pre vojakov v misii** (*byť spojený s rodinou v pravidelnej modlitbe...!*).
- 5. Varovať sa internetových stránok** (*i rôznych časopisov*) **škodlivých pre duchovný i rodinný život.**
- 6. Neprechovávať ale riešiť svoje i rodinné problémy s vojenským kaplánom v misii, prípadne i s pomocou vojenských kaplánov v mieste bydliska** (*na Slovensku*) **rodinných príslušníkov vojakov v misii.**
- 7. Ochotne prijímať všetky ponuky duchovnej služby v misii** (*spoločné modlitby za seba i rodiny; spoločné čítanie Svätého Písma s výkladom; spoločné bohoslužby s posväcovaním náboženských predmetov; účasť na medzinárodných bohoslužbách s účasťou koalíčných vojakov alebo civilov; účasť na spoločných stretnutiach s kaplánom a veriacimi z rôznych krajín; pravidelné spovedanie sa a časté prijímanie Eucharistie; využitie času v misii na prípravu ku sviatostiam s kaplánom; časté duchovné rozhovory s kaplánom na témy osobného i rodinného života;...), prípadne navrhnúť vojenskému kaplánovi konkrétne požiadavky, ktoré by sa mohli realizovať v prospech vojakov a ich rodín v misii i doma.*
- 8. Všímať si a pozorovať správanie kolegov - vojakov v misii, najmä keď sa uzatvárajú do seba. Snažiť sa ich osloviť a v dobrom úmysle upozorniť aj vojenského kaplána na tento stav s prosbou, aby dotyčného oslovil a snažiť sa pomôcť, nakoľko sa dá** (*nielen prijímať, ale stať sa aj sám „apoštolom“ na svojom mieste s úmyslom poslúžiť blížnemu, čím môžem a dokážem*).
- 9. Využívať čas na misii rovnomerným rozdelením: práca, duchovný život, šport i odpočinok. Nič nepodceňovať a ani nepreceňovať.**

INSTRUMENTUM LABORIS k štvrtému tematickému okruhu LAICKÝ APOŠTOLÁT ČLENŮ ORDINARIÁTU

Laici sú plnohodnotnými členmi Božieho ľudu a mystického Tela Kristovho. Prostredníctvom krstu majú účasť na trojakom, kňazskom, prorockom a kráľovskom úrade Krista. Dosvedčujú a uskutočňujú bohatstvo tejto dôstojnosti prostredníctvom svojho života vo svete. To, čo pre vysvätených nositeľov úradu môže byť dodatočnou alebo mimoriadnou úlohou, to je špecifickým poslaním laikov. Ich vlastným povolaním je „hľadať Božie kráľovstvo v spravovaní a usmerňovaní časných vecí podľa Božej vôle“. (LG 31)

V Dekréte o apoštoláte laikov Apostolicam actuositatem je naliehavá prosba v mene Pána Ježiša adresovaná všetkým laikom, aby ochotne, veľkodušne a s otvoreným srdcom odpovedali na Kristov hlas, ktorý ich práve teraz volá so zvýšenou nástojčivosťou, i na podnety Ducha Svätého. Najmä mladší nech prijmú túto výzvu s nadšením a veľkoryso vo vedomí, že sa vzťahuje na nich. Lebo sám Pán prostredníctvom tohto posvätného cirkevného snemu opätovne volá všetkých laikov, aby sa čoraz tesnejšie zomkynali okolo neho a zúčastňovali sa na jeho spasiteľnom poslaní, aby pokladali jeho záujmy za svoje vlastné (porov. Flp 2, 5). On ich znovu posielal do každého mesta a všade tam, kam sa sám chystá ísť (porov. Lk 10, 1), aby sa mu stali spolupracovníkmi v rozmanitých podobách a spôsoboch jediného apoštolátu Cirkvi, ktorý treba ustavične prispôbovať novým, aktuálnym potrebám. Nech teda ustavične veľkodušne pracujú na Pánovom diele s vedomím, že ich námaha v Pánu nie je daromná (porov. 1 Kor 15, 58). (pozri AA 33)

Každá činnosť veriacich zameraná na šírenie Kristovho kráľovstva po celej zemi je apoštolátom. Každý laik je poslaný práve tak, ako apoštolí Ježišom do miest a dedín „*všade tam, kam sa on sám chystá ísť*“. (porov. Lk 10, 1), aby sa mu stal spolupracovníkom v rozmanitých podobách a spôsoboch jediného apoštolátu Cirkvi, ktorý treba ustavične prispôbovať novým, aktuálnym potrebám. Prispôbenie aktuálnym potrebám chce vlastne načrtnúť práve prebiehajúca Synoda. Ak laici budú aj naďalej opravdivo prežívať svoju vieru, postupne sa stávajú profesionálmi v otázkach náboženského života.

V praxi to znamená, že akékoľvek dobro, urobené pre druhých, ktoré vychádza z lásky k Bohu a pohnútk, že každý človek je stvorený na obraz Boží a tento Boží obraz má v sebe rozvíjať, je apoštolátom.

ÚČASŤ LAIKOV NA POSLANÍ CIRKVI, AKÝ CIEĽ MÁ APOŠTOLÁT, AKO SA DOPRACOVAŤ K TÝMTO CIEĽOM CEZ RÔZNE FORMY APOŠTOLÁTU

„*Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach*“ (Mt 5, 16). Pri uskutočňovaní slov Radostnej zvesti evanjelia majme na pamäti slová apoštola národov svätého Pavla: „*Láska Kristova nás podnecuje*“ (2 Kor 5,14).

Pápež Pius X. sa pri jednej príležitosti opýtal svojich kardinálov: „Čo je v dnešnej dobe najviac potrebné pre spásu duší? To, čo potrebujeme dnes najviac v každej farnosti sú laici, ktorí budú čnostní, dobre poučení, čestní veriaci, dobrí apoštolí.“

Slová svätého Pia X, - ako to vyplynulo aj príspevkov na Synodálnom zasadaní 2015 v Badíne - povzbudili laikov patriacich do Ordinariátu OS a OZ SR byť dobrými apoštolmi všade tam, kde sa nachádzajú.

Odporúčania:

§ 1 V kresťanskom chápaní je laik človekom, ktorý verí v Ježiša Krista, bol pokrstený a tak začlenený do spoločenstva Cirkvi ako Božieho ľudu a Sviatosťou birmovania posilnený Duchom Svätým, aby žil vo svete ako nasledovník Krista a stvárňoval pozemské skutočnosti v zhode s Božou vôľou. Laik je teda plnohodnotný kresťan, ktorý nie je kňazom ani rehoľníkom.

§ 2 Ježiš Kristus svojím učením smrťou a zmŕtvychvstaním uskutočnil dielo záchrany ľudstva a sveta. Aby sa on a jeho zachraňujúce pôsobenie mohlo dostať ku každému človeku a do každej skutočnosti, poveril svojich nasledovníkov, aby išli do celého sveta a hlásali Evanjelium každému stvoreniu. Na tomto jeho poslaní má účasť každý člen Cirkvi v zhode so svojím povolaním. Povolaním kresťanského laika je pôsobenie vo svete.

§ 3 Prežívať svoje spoločenstvo s Kristom nielen v kostole a v krátkych chvíľach dennej modlitby, ale aj v manželstve, rodine, na miestach výkonu služby a v spoločnosti, v práci a pri oddychu.

§ 4 Ako veriaci v Krista, my členovia Ordinariátu sa máme snažiť vykonávať svoje povinnosti tak, aby to bolo podľa Božej vôle. Dosiahneme to aj zvyšovaním svojej odbornosti, zodpovedným plnením úloh vyplývajúcich zo zverenej služby a neustálym prehlbovaním sa v poznávaní Kristovho učenia a spoluprácou s Duchom Svätým zvlášť s pomocou modlitby. Takúto činnosť nazývame laický apoštolát.

§ 5 Laici môžu uskutočňovať apoštolát individuálne, spoločne v skupinách. V týchto prípadoch konajú laici ako veriaci kresťania, ale vo svojom mene, vedení svojim kresťanským svedomím.

§ 6 Ďalší spôsob apoštolátu je v jednote s biskupom a pod jeho vedením. Iba v tomto prípade je činnosť laikov uskutočňovaná v mene Cirkvi - oficiálne predstavuje postoje Cirkvi (menovaní členovia synody, členovia pastoračnej rady Ordinariátu, katechéti, pracovníci Ordinariátu, mimoriadni rozdávatelia Svätého prijímania...).

Zdôvodnenie:

„Nech si (laici) vysoko vážia aj odborné vedomosti, zmysel pre rodinu a občianske spolužitie a všetky tie čnostné postoje, ktoré sa vzťahujú na medziludské kontakty, ako čestnosť, zmysel pre spravodlivosť, úprimnosť, ľudskosť, pevnosť, bez ktorých nemôže obstať ani opravdivý kresťanský život“. (Pozri AA 4; ChfL 60)

Základom účasti laikov na apoštoláte je to, že nám boli udelené Sviatosti: krst a birmovanie. Krstom kresťan dostal nový život a ten život treba žiť ako kresťan. Človek, ktorý by bol kresťanom iba medzi štyrmi stenami vlastnej izbičky a pohanom v ostatnom živote, bol by

hodný nasledovania? Prežívať život viery na každom mieste totiž značí už svedectvo Kristovi čiže apoštolát a to aj bez slov, lebo skutky hovoria a svedčia.

Sviatosťou birmovania sa stávame dospelými kresťanmi. Dostávame dary – silu Ducha Svätého. Ak budeme spolupracovať s Duchom Svätým, používať tento dar môže sa potom ten dar rozvíjať a prinášať úrodu v podobe príkladných životov otcov, mám, príslušníkov, príslušníčok a je to už apoštolát.

V Eucharistii – svätom prijímaní prichádza Pán Ježiš do nášho srdca. Živí sa v nás láska k Bohu i láska k ľuďom. Aká by to bola láska, ktorá by sa nechcela navonok prejaviť? Ak sa však prejaví navonok, je to už apoštolát. Nie povinnosť ale skôr naša vďačnosť za prijatie sviatostí by nás mala, viesť k apoštolátu.

Existujú rozmanité druhy apoštolátu, ktorými laici budujú Cirkev, prinášajú svetlo do života vo svete a obrodzujú ho v Ježišovi Kristovi. Základným pilierom apoštolátu je osobné svedectvo, ktoré sa nedá ničím nahradiť. Uskutočňovať ho môžu všetci bez toho, aby boli niekde organizovaný. Ide o osobitnú formu apoštolátu, ktorá je aj v našich časoch veľmi výstižným znakom Krista žijúceho vo svojich veriacich. Vykonáva sa svedectvom celého laického života, ktorý vyviera z viery, nádeje a lásky. K tomu sa pridáva apoštolát slova. Ten ale záleží od možností a schopností vysvetľovať to, čo žijem a verne vyznávam, „*stále pripravený obhájiť sa pred každým, kto vás vyzýva zdôvodniť nádej, ktorá je vo vás*“ (1 Pt 3, 15). Nasleduje spolupráca na výstavbe a správe pozemského poriadku v rodinnom živote a v miestach výkonu služby, kultúry a spoločenského života. Zapojenie všetkých osobných darov do apoštolátu prechádza k verejnému uctievaniu Boha modlitbou, pokáním a dobrovoľným znášaním životných námah a trápení.

Ako nemožno obmedziť náboženstvo na kostol a na sakristiu, tak nemožno zúžiť Cirkev na duchovenstvo. Laici sú členmi Cirkvi, a to členmi zodpovednými na svojom mieste za jej osudy. Úlohu laikov a ich miesto v Cirkvi a vo svete nemôže nahradiť nikto, ani kňaz, ani rehoľník. Preto ich nemožno podceňovať.

Špecifické odlišnosti pôsobenia laického apoštolátu a z nich vyplývajúce rozličné oblasti apoštolskej činnosti

Už samotné svedectvo kresťanského života a dobré skutky konané v nadprirodzenom duchu majú silu priťahovať ľudí k viere a k Bohu, ako to uvádza evanjelium: „*Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach*“ (Mt 5, 16).

Veľkú službu Kristovi spraví laik, ktorý je čestný, ochotný pomôcť, jednoducho človek na správnom mieste, na ktorého sa dá obrátiť v ťažkej chvíli.

Odporúčania:

§ 7 Pracujeme na poli úzko špecializovaného apoštolátu, kde každý rezort má svoje odlišnosti, a to si vyžaduje hľadanie nových, neraz jedinečných ciest a možností i spôsobov, ako uskutočňovať apoštolát.

§ 8 Ak má apoštolát prinášať požehnanie, nech všetci, čo patria do Ordinariátu, ho neustále podporujú svojimi modlitbami a obetami vrátane modlitieb na úmysly Svätého otca.

§ 9 Povzbudzujeme laikov, aby sa aktívne zapájali do ponúkaných ordinariátnych aktivít akými sú: Sväté omše, púte, modlitbové stretnutia matiek, otcov, snúbencov, manželov, rodín, mládeže, detí a vhodným spôsobom na tieto aktivity pozývali spolupracovníkov.

§ 10 Laici môžu a majú byť iniciatívny v aktivitách, ktorými môžu napomôcť dobro tak v rámci činnosti Ordinariátu ako aj vo svetskom prostredí.

Zdôvodnenie:

„...neprestajný rast obyvateľstva, vedecko-technický pokrok, užšie vzťahy medzi ľuďmi nielenže mimoriadne rozšírili pole apoštolskej činnosti laikov – z veľkej časti prístupné jedine im –, ale vyvolali aj nové problémy, ktoré si žiadajú ich bedlivú pozornosť a horlivosť. Tento apoštolát sa stáva o to naliehavším preto, lebo autonómia mnohých oblastí ľudského života, oprávnené, veľmi vzrastá, pričom sa však niekedy vzdďľhuje od etického a náboženského poriadku, čo je vážnym nebezpečenstvom pre kresťanský život.

Znakom tejto mnohorakej a naliehavej potreby je očividné pôsobenie Ducha Svätého, ktorý dnes prebúdzá v laikoch vzrastajúce vedomie zodpovednosti a všade ich podnecuje dať sa do služieb Krista a Cirkvi.“ (pozri AA 1)

„Pretože sú všetky služby a charizmy rôzne a komplementárne, sú všetky, zodpovedajúce svojmu druhu, potrebné pre rast Cirkvi. Laici musia byť stále viac presvedčení o zvláštnom význame apoštolského zaangažovania sa vo svojej farnosti.“ (Pozri ChfL 27)

Apoštolát má svoj výdatný prameň v opravdivom kresťanskom živote, ktorý je základom a podmienkou každého apoštolátu laikov a nedá sa ničím nahradiť.

Pracujeme na poli úzko špecializovaného apoštolátu vo zvláštnych podmienkach. A v tomto prostredí osobný apoštolát je potrebný a naliehavý. Laici vykonávajú svoju službu na miestach, kde sa kňaz často ani nedostane. Ich svedectvo môže byť poukázaním na pravé hodnoty, ktoré svet neponúka.

Kto sa snažil organizovať nejaké apoštolské podujatie, aby Boha prinášal do sveta, istotne narazil u niektorých kresťanov na obvyklú námietku: *„Nechajte ma na pokoji, ja mám prácu, rodinu, som zamestnaný. Svoje povinnosti si odbavím, v nedeľu a sviatky idem do kostola, ročnú spoveď si vykonávam, viac spraviť nemôžem.“* Pôsobí to tak, ako keby apoštolát bol úlohou iba tých, čo majú voľný čas. Ako keby sa mal vykonávať iba v kostole alebo okolo kostola. Uvedomme si však, že apoštolát nie je dobrovoľným športom niekoľkých vyvolených, ani výhradou príslušníkov nejakej organizácie. Apoštolom je vlastne každý jeden z nás, či už ako dieťa, mladý, dospelý a aj v starobe. Prežívaním života s Bohom, Boh sa stáva cez nás prítomný vo svete, všade tam, kde sa nachádzame.

„A Boh videl všetko, čo urobil, a hľ'a, bolo to veľmi dobré“ (Gn 1, 31).

Prinášať poriadok, teda trvalé hodnoty do života, rodiny, kultúry, hospodárstva, umenia, povolania, politiky, medzinárodných vzťahov atď., ako aj ich rozvoj a pokrok, nielenže

pomáhajú človeku dosiahnuť posledný cieľ, ale majú aj svoju vlastnú, Bohom danú hodnotu tak samy osebe, aj ako čiastky celkového pozemského poriadku.

Boh chce, aby ľudia v duchu svornosti zavádzali do pozemských vecí poriadok a ustavične ho zdokonaľovali. „Laici majú aj spojenými silami tak napomáhať ozdraviť ustanovizne a životné situácie vo svete, ak nejakým spôsobom navádzajú na hriech, aby sa ony prispôbili normám spravodlivosti a skôr napomáhali praktizovanie čností, ako mu prekážali. Keď tak budú konať, dajú kultúre a ľudskej činnosti mravnú náplň.“

Pius XII. ešte v roku 1946 povedal: „*Veriaci, a ešte presnejšie laici stoja v prvých líniiach života Cirkvi. Cirkev je pre nich životným princípom ľudskej spoločnosti, preto musia práve oni nadobúdať stále hlbšie vedomie, že nielen patria k Cirkvi, ale že sú Cirkvou.*“ To znamená, že sú spoločenstvom veriacich na zemi pod vedením pápeža, ako spoločnej hlavy, biskupov a kňazov, ktorí sú s ním zjednotení. Laici sú teda Cirkvou.

Ak by sa stalo, že niekto by povedal: „mňa nikto neposlal“. Nuž tu je poslanie Pána Ježiša: „*Chodte aj vy do mojej vinice.*“ (Mt 20, 3-4) armáda, colníci, hasiči, horská služba, polícia, väzenie.

Špecifiká apoštolátu jednotlivých rezortov:

- Katedrála: detí, mládež, dospelí, chorí, školy.
- Ministerstvo financií – colná správa: príslušníci, zamestnanci, rodinní príslušníci, služba pri výkone povolania v kontakte s osobami.
- Ministerstvo obrany – ozbrojené sily: príslušníci, zamestnanci, rodinní príslušníci, škola – akadémia, nemocnica, služba pokoju – mierové misie, dobrovoľná služba.
- Ministerstvo spravodlivosti – väzenstvo: väzené osoby (obvinení, odsúdení, väzenská nemocnica, mladiství), príslušníci, zamestnanci, rodinní príslušníci, Katolícka väzenská dobrovoľná služba. Spoločenstvo Dizmas.
- Ministerstvo vnútra:
- Hasičský a záchranný zbor: príslušníci, zamestnanci, rodinní príslušníci, služba pri výkone povolania, škola.
- Horská a záchranná služba. zamestnanci, rodinní príslušníci, služba zraneným, služba pozostalým.
- Polícia: príslušníci, zamestnanci, rodinní príslušníci, škola, škola – akadémia, nemocnica, služba pri výkone povolania, osoby (zadržané, zaistené).

Buďte originálni v službe Bohu i ľudom, ako laici – veriaci v Krista – profesionáli.

Potreba formácie apoštolátu laikov a pomoc, ktorú im má duchovenstvo poskytovať

Sv. otec Ján Pavol II ďalej vo svojej exhortácii *Christifideles laici* (25) píše: *Nech sú (laici) vždy ochotní na výzvu svojho arcipastiera zapojiť aj svoje sily do diecéznych podujatí. Ba, aby išli v ústrety potrebám miest a vidieka, nech neobmedzia svoju spoluprácu len na farnosť, alebo diecézu, ale nech sa ju snažia rozšíriť aj na medzifarskú, medzidiecéznu, celonárodnú, alebo medzinárodnú oblasť...*“

Ak majú laici účinne pôsobiť, potrebujú sa zdokonaľovať a formovať okrem profesijného života aj v duchovnej oblasti.

Odporúčania:

§ 11 Od laikov sa vyžaduje, aby vykonávali apoštolát na požadovanej úrovni, preto potrebujú byť k tomu vybavení aj primeranou formáciou. Nezastupiteľnú úlohu pri formácii laikov zohrávajú v prvom rade kňazi, ktorým sú zverené farnosti Ordinariátu. Preto kňazi nech sa pravidelne stretávajú s laikmi na formačných stretnutiach, ktoré budú zamerané na zvyšovanie odbornosti v duchovnej oblasti. Nech pre laikov organizujú duchovné cvičenia, duchovné obnovy, formačné prednášky, katechézy a iné vhodné formy.

§ 12 Je prospešné, ak si laici sami vytvárajú malé spoločenstvá, ktoré sa pravidelne stretávajú, povzbudzujú, hľadajú nové formy a spôsoby, ako vykonávať apoštolát a hlavne tam, kde nie je kňaz.

§ 13 Od kňaza sa vyžaduje, aby napomáhal vznik malých spoločenstiev a usmerňoval ich tvorivé aktivity tak, aby sa vyvíjali v súlade s učením cirkvi.

Zdôvodnenie:

Človek je svojou prirodzenosťou spoločenský tvor. Vytvorením spoločenstva, ktoré uskutočňuje apoštolát teda dobre zodpovedá ľudským i kresťanským požiadavkám veriacich a zároveň sa javí ako znak cirkevného spoločenstva a jednoty v Kristovi, ktorý povedal: „*Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi*“ (Mt 18, 20). A tento spoločný apoštolát má aj preto svoj význam, lebo v cirkevných spoločenstvách i rozličných prostrediach je často potrebná spoločná apoštolská činnosť. Vznikajúce združenia, ktorých cieľom je spoločná apoštolská činnosť, sú oporou pre svojich členov, vychovávajú ich pre apoštolát a náležite zladujú a usmerňujú ich apoštolské úsilie, takže sa dá od nich očakávať omnoho hojnejšie ovocie, ako keby ich uskutočňovali jednotlivci, každý osobitne.

Laici, ktorí sa venujú apoštolátu, majú už k dispozícii mnohé prostriedky, napríklad zasadania, kongresy, rekolekcie, duchovné cvičenia, časté stretnutia, konferencie, knihy a časopisy, ktoré umožňujú dôkladnejšie poznať Sväté písmo a katolícku náuku, živia duchovný život, oboznamujú s pomermi vo svete a pomáhajú nájsť i uplatňovať vhodné metódy. (AA 32)

Na to aby, sme dokázali vykonávať správne laický apoštolát v našich farnostiach je potrebné, aby jednotliví laici mali poznatky ako na to. *Teologické školenie laikov sa dnes javí stále potrebnejším nielen na základe dynamiky ich prehlbovania vo viere, ale aj na základe požiadavky „dosvedčovať nádej“, ktorá je v nich“ pred svetom a jeho ťažkými a komplexnými problémami. Synodálny otcovia výslovne vyhlásili, že výchova a vzdelávanie laikov musí stále vzrastať pod prioritami diecézy a pastoračných programov, takže všetky úsilie spoločenstva konvertujú smerom k tomuto cieľu.* (pozri ChfL 57,60) V súlade s uvedenými vyhláseniami by bolo preto dobré, zamyslieť sa na organizovaní prednášok a seminárov, kde by sa prehlbovali teologické znalosti a získavali sa vedomosti ohľadom pôsobenia laikov pri vykonávaní apoštolátu v prostredí v ktorom sa nachádzajú.

Apoštolát môže dosiahnuť plnú účinnosť iba prostredníctvom všestrannej a integrálnej výchovy. Táto výchova si vyžaduje nielen stály pokrok samého laika v duchovnom živote i v poznaní náuky, ale aj rozmanitosť situácií, osôb a úloh, ktorým sa má jeho činnosť prispôbiť. Výchova k apoštolátu sa má opierať o zásady, ktoré uvádzajú cirkevné dokumenty. Okrem

výchovy spoločnej všetkým kresťanom mnohé formy apoštolátu vyžadujú, vzhľadom na rozličnosť osôb a okolností, aj špeciálnu a osobitnú prípravu.

Poslaním a cieľom Cirkvi je pomôcť ľuďom, aby boli spasení. K tomu je potrebné, aby prostredie v ktorom ľudia žijú bolo preniknuté duchom evanjelia. A tu je veľký priestor pôsobnosti pre laikov. Laik, ktorý je zároveň veriacim i občanom - príslušníkom, má sa neustále správať podľa svojho kresťanského svedomia. A jeho správanie potom ozdravuje prostredie, v ktorom žije.

Apoštolát evanjelizovania sa osobitným spôsobom zveruje kňazom, avšak dôležitý podiel pritom majú mať aj laici, aby boli „*spolupracovníkmi pravdy*“ (3 Jn 8). Zvlášť na poli evanjelizácie sa apoštolát laikov a pastoračná činnosť kňazov navzájom dopĺňajú. Laikom, vzhľadom k tomu, že sa dostanú aj tam, kde sa kňaz nemá možnosť dostať, sa otvára široký priestor na pôsobenie pre ich apoštolát.

MISIE

Šírenie viery, ktoré uskutočňujú laici v konečnom dôsledku prospieva aj im samým. Svätý Ján Pavol II. to vyjadril takto: „*Ked' vieru odovzdávame ďalej, posilňujeme si ju...*“ Členovia Ordinariátu OS a OZ SR prežívaním života veriacich a pamätajúc na zodpovednosť za odovzdávanie viery sú naplnení aj misionárkou odvahou, pomôcť tým, kde ešte nepreniklo svetlo radostnej zvesti evanjelia.

Odporúčania:

§ 14 **Ked'že poslanie, ktoré Ježiš Kristus zveril Cirkvi je zamerané na všetkých ľudí a na celý svet, musí sa na ňom podieľať každý kresťan podľa svojich možností a svojho poslania. Aj laici sú povolaní rozličným spôsobom napomáhať misijnú úlohu Cirkvi.**

§ 15 **Spôsoby tejto misijnej činnosti laikov sú rozličné: snaha o príkladný kresťanský život v rodine, na pracovisku, v prostredí, kde sa nachádzame, dialógom na témy viery, sprostredkovanie kontaktu s kňazom pre tých, čo majú záujem, modlitby za misionárov a šírenie viery, obetovanie námah a rozličných ťažkostí, podporovanie materiálnymi a finančnými prostriedkami... .**

Zdôvodnenie:

Ako Otec poslal Syna, tak aj on poslal apoštolov (porov. Jn 20, 21) a povedal im: „Chod'te teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Duchu Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 18 – 20). Cirkev prijala od apoštolov tento Kristov slávnostný príkaz ohlasovať spasiteľnú pravdu, aby ho plnila až po samý kraj sveta (porov. Sk 1, 8).

„*Cirkev, ktorú Boh poslal k národom („ad gentes“), aby bola „všeobecnou sviatosťou spásy“, vedená najhlbšími požiadavkami svojej katolíckosti a poslušná príkazu svojho Zakladateľa, usiluje sa ohlasovať evanjelium všetkým ľuďom. Ved' sami apoštolí, na ktorých je Cirkev postavená, kráčajúc v Kristových šľapajach, „hlásali slovo pravdy a zrodili cirkvi“. Povinnosťou ich nástupcov je nepretržite pokračovať v tomto diele, „aby sa Pánovo slovo šírilo*

a oslávilo“ (2 Sol 3, 1) a aby sa všade na svete zvestovalo a nastolilo Božie kráľovstvo.“ (AG 1)

Každý kresťan a každé spoločenstvo nech dobre rozlišuje, na akú konkrétnu cestu ich Pán posielal, ale všetci sme pozvaní prijať toto povolanie: vyjsť z vlastnej pohodlnosti a mať odvahu ísť na všetky periférie, ktoré potrebujú svetlo evanjelia.

Radosť evanjelia, ktorá naplňuje život spoločenstva učeníkov, je misionárska radosť. Cítia ju sedemdesiati dvaja učeníci, ktorí sa vracajú z misie plní radosti (porov. Lk 10, 17). Plní obdivu ju cítili aj prví z tých, ktorí sa obrátili pri hlásaní apoštolov, pričom „každý ich počul hovoriť svojím jazykom“ (Sk 2, 6) na deň Turíc. Táto radosť je znakom toho, že evanjelium bolo ohlásené a prináša ovocie. Má však v sebe aj dynamiku „exodu“ a daru, dynamiku vyjdenia zo seba a rozsievania – stále znova a stále ďalej. Pán hovorí: „*Podme inde, do susedných dedín, aby som aj tam kázal, veď na to som prišiel*“ (Mk 1, 38). Keď semeno bolo zasiate na jednom mieste, nezdržuje sa tam dlhšie, aby viac vysvetľoval alebo aby vykonal viac znamení, ale Duch ho vedie, aby sa vybral do ďalších dedín.

Osobitné miesto má apoštolát najmä tam, kde je katolíkov málo a sú rozptýlení. Kde sú laici apoštolsky činní iba ako jednotlivci z dôvodov vyplývajúcich napr. z povahy ich zamestnania, je vhodné, aby sa schádzali na rozhovory v menších skupinách bez akejkoľvek bližšie stanovenej záväznosti alebo organizačnej formy, ale takým spôsobom, aby to vždy bolo pre iných viditeľným znakom cirkevného spoločenstva a skutočným svedectvom lásky. Takto si budú priateľstvom a spoločnou výmenou skúseností navzájom duchovne pomáhať a posilňovať sa, aby prekonávali ťažkosti života a práce, vyplývajúce z praveľkej osamelosti, a aby ich apoštolát prinášal hojnejšie ovocie.

PRÁVO NA NÁBOŽENSKÚ SLOBODU, EKUMENIZMUS, CIRKEV A NEKREŠŤANIA

Cirkev ako Kristovo tajomné telo je jedná, jediná a nedeliteľná. Cieľom kresťanských snáh má byť preto nie tak jednota cirkví, ale jednota v cirkvi. Podporujúc právo na náboženskú slobodu a úsilie o vytváranie jednoty v cirkvi predkladáme návrh:

§ 16 Právo na praktizovanie vzt'ahu k Bohu tak v súkromí ako aj na verejnosti, individuálne i spoločne patrí medzi základné ľudské práva. V praxi je toto právo na náboženskú slobodu – hoci je zaručené v Ústave a iných dokumentoch často obmedzované a popierané. Kresťanský laik by sa mal snažiť uplatňovať svoje právo na náboženskú slobodu a domáhať sa ho všade tam, kde je porušované. Tým sa pričiňuje o zachovávanie spravodlivosti aj v iných oblastiach života spoločnosti.

§ 17 Predpokladom dialógu s nekatolíckymi kresťanmi, prípadne s vyznávačmi iných náboženstiev je dôkladné poznanie vlastnej katolíckej viery a osobné skúseností s jej uplatňovaním v osobnom živote a spoločenstve Cirkvi. Dôležitá je úcta voči každému človeku a ochota spolupracovať s každým na dobrom diele.

Zdôvodnenie:

Vzťah k Bohu je v skutočnosti súčasťou „bytia“ a „existencie“ človeka: v Bohu „žijeme, hýbeme sa a sme“ (Sk 17,28). Aj keď nie všetci veria v túto pravdu, predsa tí, čo sú o nej presvedčení, majú právo na úctu voči svojej viere a svojim životným rozhodnutiam, ktoré z toho vyplývajú na individuálnej a spoločenskej rovine. Toto je právo na slobodu svedomia a na náboženskú slobodu, ktorých efektívne uznanie sa počíta ku najvyšším dobrám a k najťažším povinnostiam každého jedného národa, ktorý chce poskytnúť skutočné dobro človeku a spoločnosti: „Náboženská sloboda je nezrieknuteľnou požiadavkou osobnej dôstojnosti každého jedného človeka. Predstavuje základný kameň v budove ľudských práv a je preto nenahraditeľným faktorom blaha ľudí a celej spoločnosti, ako aj osobného uskutočnenia každého jedného. Z toho vyplýva, že sloboda jednotlivcov a spoločenstiev smieť dosvedčovať a praktizovať vlastné náboženstvo je podstatnou súčasťou mierového spolužitia medzi ľuďmi... Občianske a spoločenské právo na náboženskú slobodu sa dotýka najintímnejšej sféry svedomia. Preto sa môže stať smerodajným kritériom a v istom zmysle mierou iných základných práv. (Pozri ChfL 39)

Úcta voči človeku presahuje požiadavky individuálnej morálky, predstavuje sa ako základné kritérium, ba ako najdôležitejší základný pilier štruktúry samotnej spoločnosti, pretože táto je celá zameraná na osobu.

Apoštolát sa neobmedzuje iba na svedectvo života. Pravý apoštol hľadá príležitosť ohlasovať Krista aj slovami a to aj neveriacim, aby ich priviedol k viere. Veriacim zasa preto, aby ich poučil, utvrdil a povzbudil do horlivejšieho života; lebo „*Kristova láska nás ženie*“ (2 Kor 5, 14) a v srdciach všetkých majú sa ozývať slová apoštola Pavla: „*Beda mi, keby som evanjelium nehľasal*“ (1 Kor 9, 16)11.

CHARITATÍVNA ČINNOSŤ

Uskutočňovaním najväčšieho Božieho prikázania „*Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, zo všetkých svojich síl a z celej svojej mysle a svojho blížneho ako seba samého!*“ (Lk 10, 27) je základom vykonávania charitatívnej činnosti. Individuálna pomoc ľuďom v núdzi, tým, ktorí nás potrebujú (duchovná – modlitba, pokračovať v slúžení svätých omší na ich úmysel finančná), podávať pomocnú ruku všetkým, ktorí o to požiadajú...

Odporúčania:

§ 18 Ťažisko charitnej činnosti treba vidieť predovšetkým vo svedomitom vykonávaní vlastného povolania v duchu ochotnej služby našim blízkym.

§ 19 Najlepším svedectvom apoštolátu je konkrétny prejav lásky k núdnym. Kňaz v spolupráci s laikmi nech má prehľad, kto a aký druh pomoci potrebuje a spoločne hľadať spôsob pomoci.

§ 20 Úsilie zameriavame aj na každodenné konanie skutkov telesného a duchovného milosrdenstva; v prvom rade v rodine, na miestach výkonu služby (vo vojenských misiách, pri zaobchádzaní s väznenými, zaistenými, zadržanými osobami, obetami

trestných činov ako aj pri záchranných akciách...). Pri výkone svojho povolania je potrebné mať vždy na pamäti dôstojnosť ľudskej osoby.

§ 21 Naša solidarita s chudobnými sa neuzatvára iba na blízke prostredie, ale je otvorená aj na potreby Cirkvi a sveta a má sa prejavovať podľa našich schopností.

Zdôvodnenie:

Najväčšie prikázanie v Zákone je milovať Boha z celého srdca a svojho blížneho ako seba samého (porov. Mt 22, 37 – 40). Toto prikázanie lásky k blížnemu si Pán Ježiš osvojil a obohatil ho o nový zmysel tým, že on sám chce byť spolu s bratmi a sestrami spoločným predmetom lásky, keď vyhlásil: „*Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili*“ (Mt 25, 40). Pán Ježiš totiž tým, že prijal ľudskú prirodzenosť, určitou nadprirodzenou solidaritou vstúpil do rodinného zväzku s celým ľudstvom a za znak svojich učeníkov ustanovil lásku týmito slovami: „*Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať*“ (Jn 13, 35).

Každá apoštolská činnosť má mať svoj pôvod a svoju silu v láske. No niektoré diela majú svojou povahou schopnosť byť priam živým výrazom lásky. A Pán Ježiš chcel, aby práve ony boli znakmi jeho mesiášskeho poslania (porov. Mt 11, 4 – 5).

Charita zvyčajne evokuje dobrovoľné, dobročinné akcie na pomoc trpiacim ľuďom, deťom, starým ľuďom, sociálne slabým, chorým a podobne. V praxi môže mať rôzne formy, počínajúc peňažitými aj vecnými darmi až po prácu vykonávanú zadarmo pre nejakú dobročinnú, humanitárnu či charitatívnu organizáciu.

Apoštolátom cez službu ľuďom preukazuje Ordinariát OS a OZ SR ako súčasť Cirkvi zároveň aj službu spoločnosti. Na tieto služby svojim spôsobom života sú usporiadaní a povolani v prvom rade laici. Barometrom vernosti evanjeliu je preto naša citlivosť na tichý výkrik chudobných, realizovaná v konkrétnych skutkoch pomoci.

PANNA MÁRIA – PRVÁ APOŠTOLKA

Ak si pozorne čítame, čo o Panne Márii napísal Druhý vatikánsky koncil nájdeme v ňom podklad pre všetky pravdy katolíckeho učenia o Panne Márii. Sám Boh ju urobil veľkou a ona to vyjadrila slovami „*veľké veci mi urobil Pán, ktorý je mocný*“.

Členovia komisie odporúčajú ukončiť túto tému práve venovaním Panne Márii a naším patrónom. Veď koľko krásnych rozjímaní v celých dejinách Cirkvi vytrysklo, koľko duševnej posily, rozhodnutí, pokánia, životných zmien, milosti, vyvrelo zo živej a v rozjímaní oživej skutočnosti pri pohľade na obraz ukrižovaného Syna a pod krížom stojacej matky.

Nájdime si čas a uvažujme nad všetkým, čo sme počuli a ešte budeme počuť na tejto Synode. Objavujme, aké veľké veci cez nás koná Boh aj dnes. A môže konať ešte aj naďalej, ak sa dáme ním viesť, povzbudený príkladom Panny Márie a našich patrónov.

Odporúčania:

§ 22 Panna Mária nám sprostredkovala Krista a jeho zachraňujúcu lásku. V tomto je aj pre nás, členov Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky vzorom, aby sme ochotne plnili Božiu vôľu, veľkodušne slúžili Ježišovi Kristovi, stále lepšie ho poznávali a milovali a sprostredkovali sme druhým jeho samého, jeho pravdu a lásku a pričiňovali sa o rast jeho Cirkvi. V tejto snahe sa môžeme na Pannu Máriu s dôverou obracať o jej pomoc.

§ 23 Synoda sa venovala identite kňaza Ordinariátu, vytváraniu ordinariátneho spoločenstva a farských spoločenstiev, rodine a apoštolátu; v spojení s celou Cirkvou, denne vzývajme Pannu Máriu, Božiu Matku a matku všetkých ľudí, našich svätých patrónov: svätého Michala archanjela, svätého Matúša, svätého Šebastiána, svätých Cyrila, Metóda a Gorazda, svätého Floriána, svätého Jána Pavla II. a blahoslavenú sestru Zdenku, aby členom z jednotlivých zložiek Ordinariátu a ich rodinám pomáhali pri každodennom uskutočňovaní záverov Synody.

Zdôvodnenie:

S Duchom Svätým uprostred ľudu vždy stojí aj Mária. Ona zhromažďovala učeníkov, aby ho vzývali (porov. Sk 1, 14), a tak umožnila misijnú explóziu, ku ktorej došlo na Turíce. Ona je Matkou evanjelizujúcej Cirkvi a bez nej nemôžeme naplno pochopiť ducha novej evanjelizácie.

Cirkev pri svojej apoštolskej činnosti právom hľadá na tú, ktorá porodila Krista, počatého z Ducha Svätého a narodeného z Panny, aby sa skrze Cirkev narodil a rástol aj v srdciach veriacich. Táto Panna bola vo svojom živote vzorom tej materinskej lásky, ktorou sa majú dať preniknúť všetci, ktorí spolupracujú s Cirkvou na jej apoštolskom poslaní na znovuzrodení ľudí.

HARMONOGRAM PRÁC SYNODY ORDINARIÁTU

Príprava synody:

- Vyhlásenie Dekréty o zvolaní synody: 20. január 2015,
- Zasadania odborných tematických komisií pre spracovanie dokumentu LINEAMENTA – TÉMY SYNODY: január – február 2015,
- Slávnostné otvorenie synody: 3. marec 2015, Katedrála Ordinariátu OS a OZ SR,
- Vydanie synodálneho dokumentu LINEAMENTA – TÉMY SYNODY: 2. apríl 2015.

Slávenie synody:

- 1. synodálne zhromaždenie kňazov Ordinariátu: 13. – 17. apríl 2015, Omšenie,
- Vizitácie vo farnostiach: máj – jún 2015,
- 2. synodálne zhromaždenie všetkých členov synody: 7. – 11. september 2015, Badín,
- Zasadania odborných tematických komisií pre spracovanie dokumentu INSTRUMENTUM LABORIS: október 2015 – február 2016,
- Verejné zhromaždenie členov synody a slávenie výročia vzniku Ordinariátu: 10. marec 2016, Akadémia Policajného zboru Bratislava,
- Vydanie synodálneho dokumentu INSTRUMENTUM LABORIS: apríl 2016,
- Vizitácie vo farnostiach: máj – jún 2016,
- 3. synodálne zhromaždenie všetkých členov synody: 5. – 9. september 2016, Badín,
- 4. synodálne zhromaždenie kňazov Ordinariátu: 17. – 21. október 2016, Omšenie,
- Spracovanie uznesení synodálnych zhromaždení: marec 2016 – január 2017,
- Predloženie záverečných návrhov synodálneho zhromaždenia ordinárovi: február 2017,
- Slávnostné promulgovanie synodálnych dokumentov: 1. marec 2017, Katedrála Ordinariátu OS a OZ SR.

OBSAH

Úvod	2
Príhovor Ordinára OS a OZ SR	3
Modlitba za synodu	5
Instrumentum laboris k prvému tematickému okruhu	6 - 23
Instrumentum laboris k druhému tematickému okruhu	24 - 33
Instrumentum laboris k tretiemu tematickému okruhu	34 - 45
Instrumentum laboris k štvrtému tematickému okruhu	46 - 56
Harmonogram prác synody	57
Miesto pre poznámky	59 - 61

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky:

*Vydané v jubilejnom Svätom roku milosrdenstva pre internú potrebu Ordinariátu OS a OZ SR
Bratislava 2016*